Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 58 | Łódź, Wtorek 7 marca 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ל׳ אדר א׳ תרצ״ב | № 58

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

געשטארבען אריסטיד בריאן

דער באקאנטער פראנצויזישער פאליטיקער און רודף-שלום

פאריז, 7. (ספ. טעל.) היינט אין אווענד איז אין זיין וואוינונג געשטארבען אין עלטער פון 70 יאהר דער באקאנטער פראנצויזישער פאליטיקער אריסטיד בריאן.

מיט דעם דאזיגען נאמען איז פערבונדען דער געדאנק וועגען לאקארנא, וועגען פעלקער-בונד, אייראפעאישע פעדעראציע, פאליטיק פון שלום אין אייראפא, פאליטיק פון פרידליכער דערנעהנטערונג צווישען די פעלקער. דער דאזיגער מענש האט די גרויסע פאפולאריטעט נישט נאר אין פראנקרייך, נאר אין דער גאנצער וועלט און נישט נאר אין די קרייזען פון פאליטיק און זשורנאליזם נאר אין

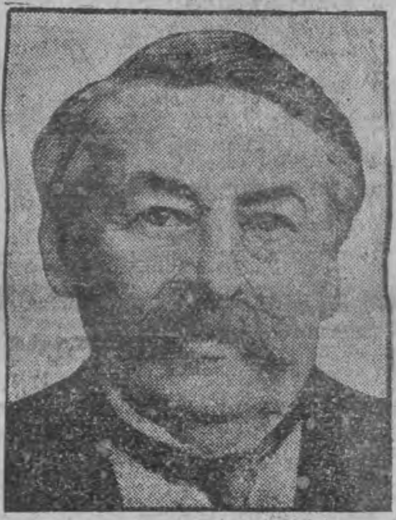

יעדען הויז איז באקאנט און רעספעקטירט דער נאמען פון בריאן ווייל מיט איהם זענען געווען פערבונדען גרויסע האפנונגען אז עס וועט זיין שלום אויף דער וועלט.

* * *

בריאן איז געבוירען געווארען אין יאהר 1862 נאכ׳ן ענדיגען דעם יורידישען פאקולטעט אין פאריזער אוניווערזיטעט איז בריאן אריינגעטרעטען אלס מיטגליד אין דער סאציאליסטישער פארטיי און איז דארט געווען א טעטיגער מיטגליד. ער איז אבער אין דער פארטיי נישט פערבליבען, אין יאהר 1902 איז ער דאס ערשטע מאל אויסגעוועהלט געווארען אלס מיטגליד פון פראנצויזישען פארלאמענט, אין יאהר 1906 איז ער דאס ערשטע מאל געווארען מיניסטער און זייט דעמאלט מיט קליינע הפסקות געפינט ער זיך כמעט אין יעדען פראנצויזישען קאבינעט אלס יוסטיץ-מיניסטער, אינערן-מיניסטער, אויססערן-מיניסטער און 6 מאל אלס פרעמיער.

אין מאי 1931 האט ער קאנדידירט אויפ׳ן אמט פון פראנצויזישען מלוכה-פרעזידענט. ער איז אבער בעזיגט געווארען דורך דומער׳ן און פון דעמאלט אן האט זיך בריאן אינגאנצען צוריקגעצויגען פון פאליטישען לעבען.

די לוויה פון בריאנען וועט פארקומען שבת.

פאריז, 7. (ספ. טעל.) אין בערלין, לאנדאן, רוים און אין אנדערע הויפטשטעט האט די ידיעה וועגען בריאנס טויט געמאכט א שטארקען איינדרוק.

פון אלע רעגירונגען קומען אן קאנדאלענץ-דעפעשעס.

ווארשא, 7. (ספ. טעל.) דער פרעמיער פריסטאר האט ארויסגעשיקט א קאנדאלענץ-דעפעשע צום פרעמיער טארדיע צוליב׳ן טויט פון בריאנען.

דער שעף פון דיפלאמאטישען פראטאקאל גראף ראמער האט אפגעגעבען א קאנדאלענץ־וויזיט דער פראנצויזישער אמבאסאדע אין ווארשע.

רעוויזיעס און ארעסטען

אין יודישע קליינהענדלער - פעראיין אין ווארשא

ווארשא, 17 (טעלעפאניש) די „נ. פ.“ טיילט מיט: נעכטען אין אווענד איז אין לאקאל פון די קליינהענדלער אויף זאמענהאף-גאס 5, פארגעקומען א קאנספיראטיווע פערזאמלונג פון קאמוניסטען, צו וועלכער ס׳זענען געקומען עטליכע הונדערט מאן. וועגען דער פערזאמלונג האט זיך דערוואוסט די פאליטישע פאליציי. וועלכע האט ארויסגעשיקט אויפ׳ן ארט א גרעסערע אפטיילונג מונדירירטע און אויספארשונגס-פאליציי. דאס גאנצע הויז איז ארומגערינגעלט געווארען דורך פאליציי. א צווייטע אפטיילונג איז אריין אין לאקאל, וואו מען האט געפונען א גרויסע צאהל קאמוניסטישע ביבולע. נאכ׳ן לעגיטימירען אלע אנוועזענדע, זענען איבער 150 פערזאן איבערגעפיהרט געווארען אין דער אויספארשונגס-פאליציי. צווישען זיי זענען פאראן רעיעסטרירטע קאמוניסטישע אגיטאטארען.

דער פעראיינס-לאקאל איז פער׳חתמט געווארען״.

אין צוזאמענהאנג דערמיט קענען מיר מיטטיילען פאלגענדעס. א רעוויזיע אין צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין אויף זאמענהאף-גאס נומר 5 איז ווירקליך פארגעקומען. דאס איז געשעהען שבת-צו-נאכט, בעת א קאנצערט-אווענד וואס איז איינגעארדענט געווארען דורך א פרעמדער ארגאניזאציע אין לאקאל פון די קליינהענדלער. בעת דער רעוויזיע זענען אויך פערהאלטען געווארען עטליכע פערזאן. דער פעראיין איז אבער נישט פער׳חתמט געווארען, און בכלל האט די גאנצע זאך צו די קליינהענדלער קיין שייכות נישט.

אינקאסענטען

און אינקאסענטקעס

קענען זיך מעלדען

אין פעראיין „נותן לחם“ סאלנא 14

טעלעפאן 14543 — 1551

דזשעק רעכטצייט

זונטאג, דעם 13-טען מערץ

— אי —

פילהארמאניע

פרטים — זעה 9 זייט

וויכטיג נייעס פאר דער יודישער בעפעלקערונג!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דעם יודישען פובליקום, אז צוליב דעם הערשענדען קריזיס און כדי נאכצוקומען די ברייטסטע מאסען פון דער יודישער בעפעלקערונג, האבען מיר בעשלאסען פון היינטיגען טאג אן

צו פערקלענערן די פרייזן אויף געשאכטענע גענזענס

און צו פערקויפען גאנצע גענז צום פרייז

פון 60 גר. א פונט און שטיקלעך גענז 65 גר.

אלעס פון פרישער היגער שחיטה.

מיט אכטונג

די גענזלערס פון דער האלע

וואלבארסקא 15/17. — 1531

שייטלען

— מיט —

פאריזער שרינדען

ווי אויך

פערטיגע שייטלען

ווערען ערשט-קלאסיג און רעעל אויסגעארבייט

און אנדולאציע

צו ביליגע פרייזן

ביי קערש,

סקוועראווא 15.

ליגע פארן ארבייטענדען א״י — זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

ארדענט-איין היינט, דינסטאג דעם 8-טען מערץ, 8 אווענד א פארלעזונג פון ח׳

בערל לאקער

מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין לאנדאן

מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע פון סאציאליסטישען אינטערנאצ.

א. ד. ט. „די איצטיגע לאגע אין ציוניזם“

בילעטען צו ערמעסיגטע פרייזען צו בעקומען פון 4 נאכמ ביי דער פילהארמאניע-קאסע

נאך לאנגע שווערע ליידען איז אין עלטער פון 79 יאהר געשטארבען אונזער היסגעליבטער מאן, פאטער, זיידע, שוואגער, שוויגערפאטער און אנקעל נ״ע

ישראל גדליה בן אברהם ז״ל הכהן

גרינשטיין

די לויה קומט פאר היינט, דינסטאג, ג׳ פקודי 12 זייגער בייטאג פון טרויער-הויז זשעראמסקיעגא 7, וועגען וואס עס טיילען מיט

די טיפטרויערענדע הינטערבליבענע — 1545

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פראנט, 2-טער שטאק

פערשידענע קאמגארנס, ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער

אויף אנציגער און פאלטענס

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

נאוואמיעסקא 5, פראנט, II שטאק

אונזער געוועזענעם לאנגיעהריגען פערוואלטונגס-מיטגליד

ח׳ בצלאל גיטליז,

צוליב׳ן טויט פון זיין אונפערגעסליכען פאטער

משה גרשון נ״ע

דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל.

די פערוואלטונג

פון אינטערנאט און פערמע פאר יודישע קינדער אין „העלענובעק“. — 1547

א פלאן צו עקספלואטירען כינע

איז אויסגעארבייט געווארען דורך די גרויסע מלוכות איז הסכם מיט יאפאן

ווי ען, 7. (ספ. טעל.) די איטאליענישע צייטונג „פאפאלא" פערעפענטליכט סענסאציעס, וועלכע זאלען שטאמען פון א זיכערער קוועלע, אז די גרויסע מלוכות האבען שוין אויסגעארבייט א נייעם פלאן פון עקספלואטאציע פון אלע כינעזישע פראווינצען. דער דאזיגער פלאן זאל שוין זיין אין הסכם פון די יאפאנישע שטרעבונגען.

לאנדאן, 7. (ספ. טעל.) די אנטי-יאפאנישע אגיטאציע אין כינא ווערט ווייטער, אין די שטעט קומען פאר מאניפעסטאציעס און מיטינגען, אין באנדאא האבען די פראפעסיאנעלע פעראיינען אנגענומען א רעזאלוציע וועלכע פאדערט א מלחמה מיט יאפאן.

די נאנקינער רעגירונג איז לויט קריטיקירט געווארען פאר'ן צוריקציהען זיך פון שאנכאי. די כינעזישע האנדעלס-קאמערען אגיטירען פאר באיקאט פון יאפאנישע סחורות.

די מלחמה הערט נישט אויף

שאנכאי, 7. (ספ. טעל.) אין דער געגענד פון שאנכאי איז ווידער געקומען צו צוזאמענשטויסען צווישען פאטרולען פון יאפאנישער קאוואלעריע און גרופען כינעזישע זעלנער.

שיראקאווא האט ערקלערט, אז די יאפאנישע פאטרולען הערווייטערען זיך אויף א נישט-בעדייטענדען מרחק פון דער ליניע, וועלכע איז פערגומען געווארען דורך די יאפאנער, דאס איז נויטיג, כדי צו פערזיכערען דאס יאפאנישע מיליטער פון אומגעריכטע אנפאלען. שיראקאווא האט ווייטער ערקלערט, אז די דאזיגע פאטרולען זענען זעהר קליינע און קענען נישט בעטראכט ווערען אלס מיליטער וואס הויבט אן אן אפענסיווע.

ס'זענען אנגעקומען נייע אפטיילונגען יאפאניש מיליטער.

לאנדאן, 7. (ספ. טעל.) דער בירגערמייסטער פון כינעזישען פערטעל אין שאנכאי האט פראטעסטירט געגען דעם וואס די יאפאנער שאפען פאליציי פון יאפאנישע פרייוויליגע, וועלכע זאלען איבערנעהמען די אויפזיכט איבער'ן קווארטאל שא-פע.

דער בירגערמייסטער פאדערט אז דאס יאפאנישע מיליטער זאל ארויס פון שאנכאי.

נישט פרעזידענט, נישט דיקטאטאר, נאר קייזער

לאנדאן, 7. (ספ. טעל.) „דיילי טעלעגראף" מעלדעט אז דער געוועזענער כינעזישער קייזער פו-אי האט נאך לאנגע אונטערהאנדלונגען מסכים געווען איבערצונעהמען די שטעלונג פון פרעזידענט פון דער נייער מאנדזשורישער אומאפהענגיגער מלוכה.

אין הסכם מיט זיינע פאדערונגען וועט ער טראגען דעם נאמען „קייזער פון מאנדזשוריען", ער האט נישט געוואלט טראגען דעם נאמען „פרעזידענט" אדער „דיקטאטאר".

באנקראט פון יאפאנישע בענק

לאנדאן, 7. (ספ. טעל.) פון טאקיא קומען אן ידיעות וועגען שוועריגקייטען פון פינף יאפאנישע בענק, וועמענס דעפאזיטען בעטרעפען דרייסיג מיליאן יען.

די יאפאנישע באנק, וועלענדיג העלפען די דאזיגע בענק, און זעהענדיג, אז נאך 7 אנדערע בענק שטעהען ערב באנקראט האט בעשלאסען צו אסיגנירען הונדערט מיליאן יען אלס הילפס-קאפיטאל פאר די בעדראהטע בענק.

מיניסטער זאלעסקי'ס רעדע אין פעלקער-ליגע

וועגען דער כינעזיש-יאפאנישער מלחמה

גענף, 7. (ספ. טעל.) די היינטיגע זיצונג פון דער פעלקער-ליגע איז איבערגעריסען געווארען אויף פופצעהן מינוט אלס צייכען פון טרויער צוליבן טויט פון בריאנען.

מיניסטער זאלעסקי האט געהאלטען אין דער פעלקער-ליגע א גרויסע רעדע וועגען כינעזיש-יאפאנישען קאנפליקט. ער האט געזאגט, אז די ליגע מוז בעקעמפען אלע שוועריגקייטען און ליקווידירען דעם גרויסען קאנפליקט אויפ'ן ווייטען מזרח.

די אויספארשונג וועגען אטענטאט

אויפ'ן דייטשען קאנסול אין מאסקווע

ריגא 7 (ספ. טעל.) אהער טיילט מען מיט פון מאסקווע.

דער אטענטאטאר אויפ'ן דייטשען באטשאפטס-ראט, דער סטודענט יהודה שטערן, געפינט זיך אין דער תפיסה פון ג. פ. או. די אויספארשונג ווערט געפיהרט דורכ'ן ג. פ. או.-שעף מענושינסקי צוזאמען מי'ן אויספארשונגס-ריכטער פאר בעזונדערס וויכטיגע ענינים ראזענפעלד. די גאנצע זאך ווערט געהאלטען אין שטרענגען סוד.

די דייטשע אמבאסאדע אין מאסקווע האט פערלאנגט, מ'זאל צולאזען צו דער אויספארשונג איהרען א פארשטעהער, די סאוויעטען האבען אבער די דאזיגע פאדערונג אבגעווארפען. ערקלערענדיג, אז די סאוויעטישע יוסטיץ איז אומאפהענגיג.

סטאלין בעקומט כסדר'דיגע ראפארטען וועגען גאנג פון דער אויספארשונג. די סאוויעטישע אפיציעלע פאקטארען בעמיהען זיך פארשטעלען שטערג'ען אלס גייסטיג-קראנקען. וועלכער האט אויסגעפיהרט דעם אטענטאט אויף אייגענע האנד. אהן פערשטענדיגונג מיט וועמען: ס'איז און אהן וועלכע ס'איז פאליטישע מאטיוון.

די סאוויעטען-רעגירונג האט מיטגעטיילט דער דייטשער רעגירונג, אז שטערן וועט שטרענג בעשטראפט ווערען, און האט אויסגעדריקט די האפנונג, דאס דער אטענטאט וועט נישט ווירקען אויף די גוטע בעציהונגען צווישען רוסלאנד און דייטשלאנד.

היטלער ווערט פאר'ן יום-הדין א בעל-תשובה

איבער די צייט פון די פרעזידענט-וואהלען הייסט ער אפשטעלען די אנטי-יודישע העצע

בערלין, 7. (יט"א טעלעגראפיש) דער דירעקטאר פון יט"א אין ניו-יארק איז געקומען קיין בערלין, כדי צו זיין אנוועזענד ביי די פרעזידענט-וואהלען אין דייטשלאנד. אין די ערשטע דעפעשע, וואס איז אנגעקומען ווערט מיטגעטיילט, אז היטלער האט בעשלאסען, אין דער גאנצער צייט פון דער וואהל-קאמפאניע נישט צו פיהרען קיין אנטי-יודישע העצע. היטלער האט צוגעשיקט צו אלע היטלעריסטישע צייטונגען און צו אלע אפטיילונגען פון די נאצ.-סאציאליסטען, זיי זאלען בעת די וואהלען נישט רייצען אויפ'ן יודישען פערגעל. היטלער האלט, אז דאס קען איהם שאדען ארענגען ביי די וואהלען.

ווי ס'איז פאראויסצוזעהן, וועט הינדענבורג ביי דער ערשטער אפשטימונג נישט בעקומען די נויטיגע צאהל 18 מיליאן שטימען.

דריי ווארשעווער טראמוואי-ארבייטער ארעסטירט

פאר טעראר בעת'ן טראמוואי-שטרייק

ווארשא, 7. (טעלעפאניש). בעת דעם לעצטען טראמוואי-שטרייק אין ווארשא האט א מאיובקע פון די שטרייקענדע טראמוואי-ארבייטער אויסגעפיהרט עטליכע טעראריסטישע אטענטאטען אויף די געביידעס פון דער טראמוואי-געזעלשאפט און אויף די טראמוואיען. וועלכע זענען נישט צוגעטרעטען צום שטרייק. מען האט אויסגעהאקט די שויבען פון די טראמוואיען, ארויסגעיאגט מיט געוואלד די פאסאזשירען א.א.וו.

דעם 20-טען נאוועמבער פאריגעס יאהר, ארום 11 ביינאכט האבען אומבעקאנטע אונטערגעלעגט א האנד-גראנאט אונטער'ן טראמוואי נומער 2 אויף טשע-ניאקאווסקא גאס. פון אויפרייס זענען עטליכע פערזאנען פערוואונדעט געווארען.

ערשט איצט איז דער פאליציי געלונגען צו כאפען די אטענטעטער, וועלכע האבען זיך ארויסגעוויזען אלס ריכארד שודאלסקי, פאיעווסקי און יאקוביאק.

אלע 3 זענען ארעסטירט געווארען און זיי וועלען צוגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט לויט די ארטיקלען 563, 51 און 15.

די ארעסטירטע דראהט טויט-שטראף.

הויפט-אנפיהרער פון דער רומענישער ארמעע

האט זיך צוליב פאליטישע טעמים אפגעגעבען אין דימיסיע

בוקארעשט, 7. (ספ. טעל.) א גרויסע סענסאציע אין די פאליטישע און מיליטערישע קרייזען האט ארויסגערופען די פלוצ'מדיגע דימיסיע פון גענעראל-אינספעקטאר פון דער רומענישער ארמעע גענעראל טשיכאסקי, א פערטרויאונגס-מאן און פריינד פון קעניג קאראל.

דער קעניג האט אויפגענומען דעם גענ. טשיכאסקי אויף א צוויי-שעהדיגער אודיענץ, בעת וועלכער דער קעניג האט געפרובט צו ווירקען אז דער גענעראל זאל צוריקציהען די דימיסיע. אבער אהן ערפאלג. די דימיסיע האט א פאליטישען כאראקטער.

פיעטריקאווער 104

„פלישצעס"

פאר גראפישע אנשטאלטען דרוקערייען און פערלאגען עטצעטערא

די איינציגע אידישע צינקאגראפיע אין לאדז

„גלעבאקע"

טעל.: 241-24

Dr. med. Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויטאון געשלעכטס-קראנקהייטען

נעהמט אן פון 8—9.30 פריה, פון 12.30—1.30 נאכמ. און פון 5 ביז 9 אוו נד. זונטאג: פון 9 ביז 1 בייטאג.

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

פאר אונבעמיטעלטע — לעמעניגע-פרייזען. דאמען בעזונדער ווארטע-זאל.

Dr. med. N. ROZEN

Stomatolog

choroby zębów, szczęk, dziąseł, podniebienia, języka i t. d. Regualcjaz ębów

Roentgenodjagnostyka.

Andrzeja 7 :—: Telefon 216-57

Godz. przyjęć pd 3—7

ווירקליך נייעס!

פערקויף

פון פערשידענע בוימוואלענע רעשטלעך פאפעליז, באטיסט, לייווענט, מושליז, נאנסוק א. אז. וו. אויף מעטער און אויף וואג צו קאנקורענץ-פרייזען

מ. לאנדסבערג

צעגעלניאנא 23, פראנט, 1. שט.

געדענקט דעם אדרעס!

שרייבן שיין שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאליגראף

ל. בערמאן אין 15 לעקציעס.

אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישע בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואס קען גאר נישט. — די עלטער שפילט קיין ראלע נישט.

זאוואדזקא 19, 1. שט, פראנט.

בעקאנטמאכונג.

מיר מאכען בעקאנט, או דער טאמאשאווער רבי הרה"ק אדמו"ר מרן ר' שלמה זלמן שליט"א איז דא אין רודא-פאביאניץ ביי זיין איידעם הרה"ח ר' משה אהרן נ"י וועלטפייער

אויף זשעראמסקיעגא 3.

1539

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9-1 פארמ. בעזונדערע ווארטע-זאל פאר פרויען.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע

פון מאגיסטער

ב. שאץ

פיעטריקאווער 37

פראנט, 2 שטאק.

אנאליזען פון קאל, אורין לייכעק און אנד.

מעסיגע פרייזען.

קעכער

אויף דער מאשין ווערען אויסגעניים

שרודמיעסקא 8.

מאשין-מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פיישע און דינע, ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סובארעס לויט קארלסבאדער סיסטעם

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבערא-בעוואוסטער צוקערביע

ב. ווינבערג

פיעטריקאווער 38

טעל. 143-82

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

נאווינס איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72

נעהמט אן פון 2½ – 4 און פון 7 – 8 אווענד

די ביליגסטע קוועלע

פון ניקעל- און אייזען-בעטען

קינדער-בעטלעך

קינדער-וועגעלעך

פעלד-בעטען

מאטראצען / קאזעטקעס / טאפטשאנעס / קינדער-שליטענס

אין דער נייערעפענטע פירמע

Krajowa Centrala Łóżek

לאדז, פיעטריקאווער 66, אין הויף.

די בעסטע קוואליטעט! פינקטליכע און רעעלע אויספיהרונג!

בעמ.: דאס אנקוקען פערפליכטעט נישט צום קויפען.

צו דער עפענטליכקייט!

דערמיט מעלד איך דער עפענטליכקייט, אז נאכטען האב איך בעזוכט די מלעטשארניע אויף זשעלאנא 5 פון מאניק און כ'האב בעצאהלט פאר'ן עסען. דאס האבען געזעהען איינעגע אנוועזענדע. אבער דער זעהר נאבעלער ה' מאניק האט פערלאנגט נאכאמאל בעצאהלט און זיך געווארפען אויף מיר און געשלאגען, זאל די עפענטליכקייט משפטן די האנדלונג פון אויבענדערמאנטען מלעטשארניע-בעזיצער.

1549 דוד בולמאן, זשעלאנא 57

א מאדערן-איינגעריכטעטע

בעקעריי

מיט אלעם נויטיגען און א ספעציעלען אויוון אויף מצות, עקזיסטירט פיל יאהר אין צענטרום שטאט צו פערפאכטען אדער צו פערקויפען אויף גוטע בעדינגונגען.

1538

אדרעסען אין אדמינ. אונטער „גוטע בעדינגונגען".

שאַרפער אנגריף אין סיים
פון הרב לעווין געגען דעפּוטאַט יצחק גרינבוים

וואַרשאַ, 7. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט). פאַר'ן אָנהויב פון דער היינטיגער סיים־זיצונג האָט דעפּוטאַט הרב לעווין געבעטען אַ וואָרט צו אַנ'ערקלערונג, אין וועלכער ער האָט אויף אַ זעהר שאַרפען אופן אָנגעגריפען פּערזענליך דעם דעפּוטאַט יצחק גרינבוים. הרב לעווין האָט אין זיין ערקלערונג צווישען אַנדערען געזאָגט: „איך בעדויער זעהר וואָס איך בין נישט געווען אין סיים בעת דער לעצטער רעדע פון דעפּ. גרינבוים, איך וואונדער זיך, וואָס דעפּ. גרינבוים האָט אַרויסגעטראָגען אין דער עפענטליכקייט די אינערליכע רייבונגען צווישען דער יודישער בעפעלקערונג. דעפּ. גרינבוים האָט זיך אויך נישט אָפּגעהאַלטען אָנצופאַלען אויף רבנים און רביים און אַפילו אויף דער פּערזאָן פון גער'ער רבי', וועלכער ווערט פערעהרט דורך צעהנדליגער טויזענדער מענשען.

דער כלומרשטער יודישער פיהרער דעפּ. גרינבוים האָט שוין אַפילו נישט קיין אָרט אין זיין אייגען לאַגער, מיר פעראורטיילען דעריבער פון דעם אָרט זיין אַרויסטריט. אָבער גאַנץ בעוונדער האַלט איך פאַר מיין חוב ווי אַמעגערגיסטען צו פּראָטעסטירען געגען דעם טייל פון דעפּ. גרינבוימס רעדע אין וועלכער ער האָט געזאָגט אַז די רעגירונג אונטערשטיצט די אָרטאָדאָקסישע שולען, הגם זיי ענטשפּרעכען נישט דעם פערפליכטענדען פּראָגראַם, אַזא אַרויסטריט פּאַסט פאַר אַנ'אַנטיסעמיט, איך ערקלער, אַז מיר זענען שטאָלץ מיט אונזערע שולען און זיי ענטשפּרעכען יאָ דעם פּראָגראַם, מיר פעראורטיילען דעם אַרויסטריט פון דעפּ. גרינבוים און געהען אַריבער איבער איהם מיט פּראָטעסט.

דער אַרויסטריט פון הרב לעווין געגען דעפּ. גרינבוים אין אַזאַ טאָן און אויף אַזאַ פּערזענליכען אופן האָט געמאַכט אַ רושם אין די יודישע קרייזען און די ערקלערונג איז פערשידענאַרטיג קאָמענטירט געוואָרען...

וואַרשאַ, 7. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די היינטיגע זיצונג פון סיים האָט זיך אָנגעהויבען האַלב עלף אינדערפריה. די טאָג־אָרדנונג האָט אַרומגענומען 17 פּונקטען, צווישען זיי אויך די נייע געזעצען וועגען סאָציאַלע פערזיכערונגען, וועגען דער אַרבייטס־צייט, אין האַנדעל און אינדוסטריע, וועגען אורלויבען און וועגען פערזיכערונג אין פאַל פון אַרבייטסלאָזיגקייט, צוליב דעם, וואָס אַלע געזעצען זענען איינגעשלאָסען אין פּראָיעקט וועגען פולמאַכטען פאַר'ן מלוכה־פּרעזידענט, האָט מען גערעכענט אַז די דאָזיגע געזעצען וועלען אַראָפּגענומען ווער'ן פון דער טאָג־אָרדנונג. דאָס איז אָבער דערווייל נישט געשעהן.

אין אָנהויב איז מען צוגעטרעטען צו דער דיסקוסיע איבער'ן פּראָיעקט פון דעם נייעם פינאַנץ שטראָף־געזעץ. ס'האָבען גערעדט אַ גאַנצע רייה רעדנער, צווישען זיי אויך דעפּ. זאַמערשטיין. (יוד. קאָלאָ), וועלכער האָט אַריינגעטראָגען אַ גאַנצע רייה אויסבעסערונגען. דאָס געזעץ איז אָנגענומען געוואָרען אין דער צווייטער און דריטער לעזונג.

דאַן איז בעטראַכט געוואָרען דאָס געזעץ וועגען נייע אַפּעלאַציע־געריכטען, נאָך אַ לענגערע דיסקוסיע אין וועלכער ס'האָט אויך אַנטיילגענומען דעפּ. זאַמערשטיין (יוד. קאָלאָ), זענען אַלע אויסבעסערונגען אָפּגעוואָרפען געוואָרען, און דאָס געזעץ אָנגענומען געוואָרען אין דער צווייטער און דריטער לעזונג.

דאַן איז דער סיים צוגעטרעטען צו בעטראַכטען די צוגאָב־קרעדיטען פאַר'ן אַרבייטסלאָזען פאָנד. די רעגירונג האָט אַרויסגעגעבען אויף דעם פאָנד מיט 27 מיליאָן מעהר וויפיל ס'איז פערהאַן אין ביודזשעט. מיט אַ שאַרפער רעדע איז אַרויסגעטרעטען דעפּ. טשאַלקאָש.

בעת דער מיטאָג־הפסקה פון סיים איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון „בעבע" קלוב, אויף וועלכער ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אַז די נייע געזעצען וועגען דער סאָציאַלער געזעצגעבונג זאָלען נישט ערלעדיגט ווערען דורך דעקרעטען אויפ'ן גרונט פון די פולמאַכטען פאַר'ן מלוכה־פּרעזידענט נאָר זאָלען אָנגענומען ווערען דורכ'ן סיים.

אין אָוונד איז טאַקע דער סיים צוגעטרעטען צו בעטראַכטען די דאָזיגע געזעצען מיט אַ גרויסער רעדע איז אַרויסגעטרעטען דער אַרבייטס־מיניסטער הוביצקי. מיט אַ שאַרפער רעדע געגען די נייע פּראָיעקטען איז אַרויסגעטרעטען דעפּ. זשולאַווסקי (פּ.פּ.ס.) די אַלע געזעץ־פּראָיעקטען זענען איבערגעשיקט געוואָרען אין דער יורידישער קאָמיסיע.

די ענדעקעס זענען אין אַלגעמיין צופרידען פון די פּראָיעקטען.

* * *

צווישען די דעפּוטאַטען איז שוין היינט פונאַנדערגעשיקט געוואָרען דער פּראָיעקט וועגען פולמאַכטען פאַר'ן מלוכה־פּרעזידענט.

דערשטיקט דעם „לאַפּאָוצעס"־אויפשטאַנד אין פינלאַנד.
6 הויפּט־אַנפיהרער זענען אַרעסטירט געוואָרן

ניו־יאָרק, 7 (ספּ. טעל.) זונטאָג אין אָוונט זענען אַרעסטירט געוואָרען די אָנפיהרער פון די „לאַפּאָוצעס"־בעוועגונג וואַלעניוס, קאָסאָלאַ, קאַיווילאָ, סאַריאָ, סאַמערסאַלאָ און מיסימאַ־איוואַלאַ.

די אַרעסטירטע זענען מיט אַנ'אויטאָ אָפּגעפיהרט געוואָרען קיין העלסינגפאָרס און איבערגעגעבען געוואָרען דעם גערלכט: זיי וועלען פעראַנטוואָרטליך זיין פאַר די אונרוהען און פאַר פערראַט.

פינלאַנד קעהרט איצט צוריק צום נאָרמאַלען צושטאַנד. דער אויפשטאַנד איז דערשטיקט די צענזור און טעלעפאָן־בעגרענצונגען זענען ווידער אָפּגעשאַפט געוואָרען, היינט וועט אויך אָפּגעשאַפט ווערען דער בעלאַגערונגס־צושטאַנד.

די קאַפּיטולאַציע פון די לאַפּאָוצעס אין מענטסעלע האָט געהאַט אַ רוהיגען פערלויף. די אַנטיילנעמער פון דער רעוואָלוציע האָבען צוערשט אָפּגעריכט אַ תפילה און דאַן רוהיג איבערגעגעבען דאָס געוועהר דער מיליטער־מאַכט.

אַבּאַס הילמי, דער עקסקעדיוו פון עגיפּטען,

פּרעטענדירט אויפ'ן טראָהן פון פּאַלעסטינא

לינדבערג האָט צוריק זיין קינד?

לאָנדאָן, (פר.) לינדבערג, וועלכער האָט זיך מייאש געווען אין ערפאָלג פון דער פּאָליציי־אישער הילף, האָט פון גרויס פערצווייפלונג זיך געווענדעט צו 2 בעקאַנטע מיטגלידער פון אַל־קאַפּאָנע'ס באַנדע, סאַלווי ספּיטאַל און סאָרינג בליק, און זיי בעפולמעכטיגט צו פיהרען אין זיין נאָמען אונטערהאַנדלונגען מיט די באַנדיטען.

דער דאָזיגער שריט פון לינדבערג'ן האָט באַלד דערפיהרט צו אַנ'ערפאָלג, מעהר, ווי די גאַנצע אַרבייט פון טויזענדער פּאָליציאַנטען און דעטעקטיווען. נעכטען ביינאַכט האָט שוין דער „ניו־יאָרק טיימס" אַרויסגעלאָזט אַנ'עקסטראַ אויסגאַבע, אַז לינדבערג האָט, נאָכ'ן איינצאָהלען די 50000 טויזענד דאָלאַר שוין בעקומען צוריק זיין קינד.

אַטענטאַט אויפ'ן פּרעזידענט פון פּערו
דער פּרעזידענט איז לייכט פערוואונדעט געוואָרען

ניו־יאָרק 7 (ספּ. טעל.) אויף די טרעפּען פון אַ קירכע אין דער הויפּט־שטאָט פון פּערו־צימאַ איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַ רעוואָלווער־אַטענטאַט אויפ'ן פּרעזידענט פון דער פּערוער רעפּובליק — דאָן לאַלי סאַנטשע.

פון אַ גרופּע מענשען, וועלכע זענען געשטאַנען פאַר דער קירכע זענען געפאַלען עטליכע שאָסען, פון וועלכער איינער האָט לייכט פערוואונדעט דעם פּרעזידענט. עטליכע פרויען וואָס זענען געגאַנגען צו אַ תפילה זענען אויך פערוואונדעט געוואָרען, דער אָנפאַלער געהער צו דער אָפּאָזיציאָנעלער ריכטונג.

דיפּלאָמאַטישע פערמיטלונג פון פּוילען
אין שטרייט־פראַגען צווישען רוסלאַנד און רומעניען

לאָנדאָן, 7. (ספּ. טעל.) דער גענפער קאָרעספּאָנדענט פון „דיילי טעלעגראַף" דערוויסט זיך, אַז אין גענף ווערען איצט געפיהרט היינטער די קוליסען לעבהאַפטע אונטערהאַנדלונגען.

קודם־כל אונטערהאַנדלען די פאָרשטעהער פון פראַנקרייך און איטאַליען וועגען די שטרייט־פראַגען וואָס זענען בוגע טריפּאָליס. און וועגען דער לאַגע פון די איטאַליענער אין טוניס.

אין אינפאָרמירטע קרייזען האַלט מען, אַז פראַנצויזיש־איטאַליענישע פערשטענדיגונג איז אַ פראַגע פון די נאָהענסטע טעג.

ווייטער פיהרען איצט די סאָוויעטען אונטער־האַנדלונגען מיט איהרע מערב־שכנים — פינלאַנד און רומעניען וועג ענטשליסען נישט־אָנגרייפס־אָפּמאַכען, אין די אונטערהאַנדלונגען בעהמט אַ לעבעדיגען אַנטייל פּוילען אַלס פערמיטלער צווישען די סאָוויעטען און רומעניען.

בין פרייטאָג ווערט נישט געשפּילט

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאַ.

ערפאָלג! ◆ בעגייסטערונג! ◆ ענטוזיאַזם!

רופט אַרויס מיט זיין שפּילען דער שענסטער אמע"יק. בוף־קאָמיקער

1000-ער מעגשען זעבען פרייטאָג און שבת אוועק פון פילהאַרמאָניע אָהן בילעטען!

אָוונד־פּרייזען: פון 80 גר. ביז 2.50 נאָכמ.־פּרייזען: פון 60 גר. ביז 1.60 א מתנה צו יעדען בילעט!

דזשעק רעכטצייט

אין זיין לעצטען סענסאַציאָנעלען שלאַגער

„איציקל גנב"

אין 3 אַקטען פון י. פרידמאַן, מוזיק־רעזשי דזשעס רעכטצייט.

מיט'ן אַנטייל פון דער בעליבטער אַרטיסטין־זינגערין

יוכבד זילבערג

צו יעדען בילעט א מתנה אומזיסט דאָס בילד פון דזשעק רעכטצייט מיט די 2 שלאַגער־לידער „שווייג הערצעלע" און „צירעלע", וואָס ווערט געזונגען דורך דזשעק רעכטצייט מיט'ן גאַנצען פּובליקום.

שבת 4 נאָכמיטאָג אויף דעם גרויסען פערלאַנג אונאָפּרופליך צום לעצטען מאָל

„יאַנקעלע כוואַט"

20 שלאַגער־נומערן איינער שענער פון צווייטען.

מוזיק־רעזשי דזשעק רעכטצייט. צו יעדען בילעט א קינד אומזיסט

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע

דער יודישער באָקסער גראַס בעפרייט פון תפיסה
געגען א קויציע פון פינפהונדערט זלאָטים

לעמבערג, 7 (ספּ. טעל.) נעכטען נאָכמיטאָג איז נאָך 2 וואָכען אָבזיצען תפיסה, בעפרייט געוואָרען דער באָקסער פון „חשמונאי" הערמאַן גראַס, וועלכער איז אַרעסטירט געוואָרען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן טראַגישען טויט פון באָקסער גאָרלצווסקי.

דער אויספאָרשונגס־ריכטער, וועלכער האָט אויסגעהערט דורך דער צייט פיל עדות, וועלכע האָבען בייגעוואוינט דעם מעטש, האָט נאָך אַ פערשטענדיגונג מיט'ן פּראָקוראָר בעשלאָסען גראַס'ן צו בעפרייען געגען קויציע פון 500 זל.

נעכטען 3 בייטאָג האָט גראַס אונטערגעשריבען אַ דעקלאַראַציע, אַז ער פערפליכטעט זיך, נישט אַרויסצופאָהרען אין ערגיץ אָהן דער ערלויבניש פון דער פּאָליציי.

פאַר'ן בעפרייט ווערען האָט גראַס ערקלערט אַז צוליב דעם טראַגישען צופאַל מיט גאָרדלעווסקין רייסט ער איבער פולשטענדיג מיט'ן באָקס.

די ידיעה וועגען בעפרייען גראַס'ן האָט זיך שנעל פערשפּרייט צווישען דער לעמבערגער ספּאָרט־וועלט. פאַר דער תפיסה האָבען זיך פערזאַמעלט הונדערטער ספּאָרטלער פון כמעט אַלע פעראיינען, אַזוי, אַז די פּאָליציי איז געווען געצוואונגען צו אינטערווענירען.

נישט וועלענדיג דערלאָזען צו קיין מאַניפעסטאַציעס, האָט מען גראַס'ן אַרויסגעפיהרט דורך אַ הינטערשטער טהיר, אָבער אויך דאָרט האָט זיך פערזאַמעלט אַ המון פון איבער 200 פּערזאָן, וועלכער האָבען גראַס'ן איינגעאָרדענט א מאַניפעסטאַציע.

אכטונג!

פאַבריקס־קאָנצעסיעס, קאָרטעס ושעמישעלניטשי, פּאַטענטען־ענינים, שטייער פראַגען, סאַנדאַוועס ספּראַוועס, מיליטער און אַנד. ענינים ערלעדיגט אַמבעסטען די בעקאַנטע יוריסטען־ביוראָ

„JUSTIC" אַלטשטאַדט 11

ספּעציעלע אָפּטיילונג פאַר קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף גאַנץ פּוילען אין משך פון 1 טאָג.

בעמערקונג: ביי אונז נעהמט אָן דער עכטספּובליציסט יעקב ראַטנער. 1349

Dr. med. JÓZEF IZYKSON

פּאַלודניאַווע 9, טעל. 75-210

אויערן, נאָז און האַלז־קראַנקהייטען שטים און שפּראַך־שטערונגען

עמפּפאַנגט פון 12 – 2 פאַרמ. און פון 5–7 נאָכמ.

שייטלען מיט פּאַריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען צו ביליגע פּרייזען

ביי פרוי ב. פּאַרושצקאַ, קאַמיעננאַ 5

2-טער הויף, לינקס. 2-טער שטאָק.

לאדז, 8 מערץ 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 8 מערץ 1932

דירה-געלד
מוז ביליגער ווערען!

דער שטאטישער בירגער איז שוין רואינירט ביז'ן העכסטען גראד. ער איז נישט נאר שרעקליך פעראָרימט און אַרויסגעשטויסען פון זיין ביז-אַהעריגער עקאנאמישער פאזיציע. ער איז אויך געוואַלדיג ענטוישט און פול מיט יאוש און פערביטערטקייט, שטעהט ער אַ נידערגעשלאָגענער אין צאַפּעלדיגער ערוואַרטונג פון דעם כמעט ווי פערספעקטיוולאָזען מאָרגען.

און אַז דער הונגער און נויט טרייבט דעם פערצאַגטען בירגער אין דער גאַס אַריין זוכען וואו צו פערדינען אַ גראָשען אויף אויסצוהאַלטען זיך און די משפחה און וואו צו פערדינען איז כמעט ווי נישטאָ, מוז ער — צי ער וויל יאָ, צי ער וויל נישט — רעדוצירען אַלע זיינע הוצאות ביז אַ מיני-מום. ס'האַנדעלט זיך היינט שוין נישט וועגען לוקסוס-זאַכען, דאָס איז אַ נ'עניין פאַר פוסטע פּראַנטען און „פעטע בייכלעך", ס'געהט פשוט אָן דעם ביסען ברויט און מעהר נישט.

אָבער דאָ קומען נאָך צו אויסער די פערשידענע מלוכה'שע און קאָמונאַלע שטייערן, אויך די שרעקליך-אויפגעשוואָלענע פרייזען פאַר אַזעלכע זאַכען פונ'ם ערשטען געברויך. ווי עלעקטריע און דירות. די הויכע פרייזען פאַר'ן ביסעל ליכט און דאָך איבערן קאָפּ ליגען איצט אויף דעם אָרימען שטאָט-בירגער ווי אַ שווערער אומדירעקטאָר שטייער, וואָס ציהט אַרויס דעם לעצטען קלאָק פון די ביינער.

דער בירגער איז שוין אָבער אַרויס פון זיין טעמפּער פאַסיוויטעט, אין וועלכער ס'האָבען איהם די נויט און דער יאוש פערטריבען, און ער הויבט אָן צו קעמפען געגען דער ליכוּיָע, וועלכע ווערט געטריבען אויף זיין חשבון. וואָס איז די שטאַרקע לעבעדיגע כוואַליע פון די „עלעקטרישע שטרייקען" אין אַ רייה גרעסערע און קלענערע שטעט אין פוילען, אויב נישט קיין אויסדרוק פון דער אָנגעזאַמעלטער פערביטערונג געגען די כמאַציע־אינהאַבער פאַר זייער נישט וועלען פערשטעהן די קריטישע לאַגע פונ'ם רואינירטען קאָנסומענט און וועלען ציהען אויך ווייטער פון איהם אַ „פאַסעק"?

אמת, די כוואַליע פון די „עלעקטרישע שטרייקען" האָט שוין אויך פערכאַפּט פיל אייראָפּעאישע מדינות, ווי דייטשלאַנד א. אנד. אָבער דאָס אז דאָך נאָך איין בעווייז פון דעם עקאָנאָמישען קריזיס, וועלכער האָט שוין פערכאַפּט גרעסערע טערי-טאָריעס מיט קאָמפּאַקט-בעפעלקערטע מאַסען.

נישט-ווייניגער וויכטיג איז אויך פאַר'ן בירגער די פראַגע פון די אויפגעשרויפטע דירה-געלד-פרייזען. די בעלי-בתים פון די הויפען אַליין בעמיהען זיך וואו מ'דאַרף, שלאָגען אָפּ די טירען פון די מיניסטעריומס און גרויסע בענק, מ'זאָל זיי רעדוצירען די שטייערן פון די אוּמבעווענליכע גיטער, מ'זאָל זיי מאַכען ווייטגעהענדיגע הנחות א. אַז. וו. — און ווי איז זייער בעציהונג צו די שכנים?

אָט האָבען מיר דאָך די טעג געלייענט אין דער פרעסע אַ ידיעה, אַז אַ דעלעגאַציע פון בעלי-הבתים האָט זיך געווענדעט אין מיניסטעריום מיט אַ בקשה, מ'זאָל זיי רעדוצירען די גרויס פון די פראָצענטער פאַר די גענומענע הלוואות פון 10 אויף 5, מ'לויפט אַהין און אַהער, מ'איז זיך משתדל און אַליין וויל מען נישט מוותר זיין אַפילו אויף איין פרוטה פונ'ם דירה-געלד....

מ'פערגעסט אָבער, אַז די סיטואַציע האָט זיך בעדייטענד געענדערט. דער זלאָטי האָט דאָך היינט צו'טאָג אַ פיל גרעסערען ווערט, ווי אַפילו מיט אַ יאָהר צוריק. מ'קען דאָך היינט פאַר'ן זעלבען זלאָטי קויפען מיט 2—3 מאָל מעהר ווי פריהער. ממילא איז דאָך קלאָר, אַז דאָס דירה-געלד, וואָס מ'צאָהלט היינט, מאַכט פאַקטיש אויס 2—3 מאָל מעהר, און דאָס וויל דער בעל-הבית בשום אופן נישט פערשטעהן.

און פרובט נאָר אַ שכן נישט איינצאָהלען דאָס דירה-געלד צו דער צייט, וואַרט נישט דער בעל-הבית קיין פולע און פועל'ט גלייך אויס אַנ'עקס-מיסיע. איהם אינטערעסירט לחלוטין נישט, צי צאָלט נישט אַמאָל זיין שכן דירה-געלד דערפאַר, ווייל ער האָט נישט אַפילו קיין איבעריגען זלאָטי אויף אָפּצועסען אַ מיטאָג, איהם געהט ווייניג אָן, צי פריהער נישט אַמאָל דער שכן מיט זיין משפחה פון קעלט, ווייל ער האָט קיין האָלץ נישט, — איהם גיב נאָר דירה-געלד און דאָס מיט'ן גאַנצען גע-שוואָלענעם פרייז — אַ נישט, אַ נישט איז אַנ'עקסמיסיע....

איצט איז נאָך ווינטער און לויט'ן לאָקאַטאָרען געזעץ איז שווערלעך אַביסעל דעם בעל-הבית אַרויסוואַרפען דעם שכן אויף דער פראָסטיגער גאַס, אָבער ווי נאָר די פריהלינג-זון וועט אַ שטראַהל טון, וועלען זיך אַ שאָט געבען עקסמיסיעס, און הונדערטער, אויב נישט טויזענדער דעקלאַסירטע און גענצליך רואינירטע בירגער וועלען בלייבען אָהן אַ דאַך איבערן קאָפּ...

אָט די געפאַהר, וועלכע לויערט גאַנץ ערנסט איבערן קאָפּ פון פיל, פיל טויזענדער פעראָרימטע בירגער איז אויף אַזוי פיל רעאַל, אַזוי פיל בולט אויפ'ן פאָהן פונ'ם מוראדיגען דלות און... אויפ-געשרויפטע דירה-געלד, אַז דער קרעכץ פון צרות, פון די וואָרג פאַר אַ דאַך איבערן קאָפּ פאַר צו-שריטליכע פרייזען — איז היינט אַ ברענענדיגע פראַגע אויפ'ן סדר-היום פון אונזער אָנגעווע-טאַגדיגען לעבען.

ס'מוז גלייך אונטערגענומען ווערען אַ ברייט-פּלאַנמאָסטענע לאָקאַטאָרען-אַקציע פאַר דעם, אַז דירה-געלד זאָל ביליגער ווערען, און ס'ווילט זיך גלויבען, אַז אויך די מאַסגעבענדע מלוכה-פאַקטאָרען אין פוילען וועלען ענטקעגענקומען די גע-רעכטע פאָדערונגען פון דער מיליאָניגער לאָקאַ-טאָרען-מאַסע, וועלכע מ'האָט דיקטירט דער פיין און נויט פון אונזער שווער און ביטער לעבען.

וו. צ.

רוסלאַנד און דער קריג אויפ'ן ווייטען מזרח
מיליוקאָוו ווינשט די סאָוויעטען כח זיך אנטקעגנצושטעלען די יאַפּאַנער
סענסאַציאָנעלער פאָרטראַג פון בעקאַנטען רוסישען פּאָליטיקער

אין די רוסישע עמיגראַנטישע קרייזען הערשט אַ מיינונגס-פערשידענהייט בנוגע דער בעציהונג פון די רוסישע אַנטי-סאָוויעטישע כוחות צום קאָנפליקט אין ווייטען מזרח. אַ טייל פון די עמיגראַנטען זענען ביי דער דעה, אַז מען דאַרף אויסנוצען דעם קריג, כדי אומצוואַרפען די סאָוויעטישע אָרדנונג. דערצו דאַרפען די עמיגראַנטען זיך פערבינדען מיט יאַפּאַן און מיט איהר כוח מאַכען אַ סוף צום סאָוויעטישען רעזשים. אַ טייל פון די עמיגראַנטען פרובען אַפילו שוין פערווירקליכען דעם דאָזיגען חלום, זיי פיהרען אונטערהאַנדלונגען מיט די סאָוויעטען-פיינדליכע כוחות, זיי פרובען שאַפען מיליטערישע אָפּטיילונגען אויפ'ן ווייטען מזרח און זיי גרייטען זיך אַקטיוו צו בעטייליגען אין יעדער אַנטי-סאָוויעטישער אַקציע. אַז מיט דער דאָזיגער אַר-בייט קאָנען זיי שאַדען ברענגען די אינטערעסען פון רוסלאַנד, פון דער גאַנצקייט פון דער רוסישער טעריטאָריע, אַז געווינען פון דעם וועט נאָר יאַפּאַן און די אַנדערע מלוכות, וואָס ווילען זעהן דעם סוף פון די באָלשעוויקעס, דאָס געהט די רוסישע פּאַטריאָטען נישט אָן; אַבי אומברענגען די סאָוויעטען מאַכט, פאַר דעם לוינט זיך צו בעצאָהלען יעדען פרייז.

עס איז אָבער אין דער רוסישער עמיגראַציע אויך פאַרהאַן אַנ'אַנדער בליק אויף דער זאַך. אָט די גרופּען פון די עמיגראַנטען האַלטען, אַז פון דער זאַוויערוכע אין אַזיען קאָן געווינען נאָר יאַפּאַן, אַז רוסלאַנד אַלס אַזעלכע קאָן זעהר פיל פערלירען פון דעם קריג, אַז עס שטעהען נאָך סכנה גאַנצע גרויסע שטיקער פון דער רוסישער טעריטאָריע. עס איז אַלזאָ אַ פערברעכען פון רוסיש-פּאַטריאָטישען שטאַנדפונקט מיטצוהעלפען אויף וועלכען עס איז נישט אופן דער אַקציע פון די יאַפּאַנער געגען כינע און געגען רוסלאַנד, אַפילו ווען אָן שפּיץ פון רוסלאַנד שטעהען די פערהאַסטע באָלשעוויקעס.

דעם לעצטען שטאַנדפונקט האָט ענטוויקעלט די טעג אין זיין העכסט אינטערעסאַנטען און אין געוויסע הינזיכטען סענסאַציאָנעלען ...אַג דער געוו. פיהרער פון די רוסישע ליבעראַלען, ג.ע.ו. אויסערן-מיניסטער פון קערענסקיס צייטוויליגער רעגירונג, איצט שעף-רעדאַקטאָר פון דער פּאַריזער צייטונג „פּאָסלעדניאַ נאָוואָסטי", פּראָפ. מיליוקאָוו.

די אינטערעסען פון רוסלאַנד זענען אין איצ-טיגען קאָנפליקט זעהר אַנגאַזשירט, האָט מיליוקאָוו געזאָגט אין זיין פּאָרלעזונג. יאַפּאַן האָט שוין איינמאָל געפּרובט פערכאַפּען דעם רוסישען געביט ביים שטילען אָקעאַן און דעם צפון-טייל פון סאַכאַלין. דאָס איז נישט געלונגען אַ דאַנק דער אינטערנאַציאָנאַלער אינטערווענץ) אויף דער וואַשינגטאָנער קאָנפערענץ אין יאָהר 1921—1922) אויך דער יאַפּאַנישער בודזשעט וואָלט נישט געקאָנט אויסהאַלטען די הוצאות פון דער אָקופּאַציע. רוסלאַנד האָט דאַן צוריק בעקומען דאָס, וואָס עס האָט צו איהר געהערט.

ביי דער איצטיגער אַקציע פון די יאַפּאַנער גרייטען זיי צו אַזאַ לאַגע, ביי וועלכער זיי וועלען קאָנען איינגעהמען וולאַדיוואָסטאָק צו יעדער ...ייט. דאָס איז צו זעהן פון זייערע מיליטערישע איבערגרו-פּירונגען. און סטראַטעגישען פּלאַן, וועלכען עס האָט געהאַט אויסגעאַרבייט דער יאַפּאַנישער באַראָן טאַנאַקאַ, פיגורירט וולאַדיוואָסטאָק אַלס יאַפּאַני-שער פּאָרט....

ווי אַזוי, פרעגט מיליוקאָוו, וועט האַנדלען די סאָוויעטען-רעגירונג? די דאָזיגע רעגירונג האָט מורא אַריינגעצויגען צו ווערען אין אַ קאָנפליקט. אָפּציהען פון רוסלאַנד די כוחות אויפ'ן ווייטען מזרח אין דער צייט, ווען אין לאַנד זענען פאַרהאַן גרויסע שוועריגקייטען און די מאַכט איז פערנומען מיט דער פּיאַטילעטקע איז זעהר אַ ריזיקאַלישע זאַך. מען קאָן, זאָגט מיליוקאָוו, שיקען די אַרמעע אין קאַמף, אָבער געגען ווען די אַרמעע וועט דער-נאָך ווענדען איהרע באַגנעטען דאָס איז נישט בעוואוסט.

פיהרען קריג איז ריזיקאַליש, נישט פיהרען דעם קריג איז אויך ריזיקאַליש. די באָלשעוויקעס האָבען אין רוסלאַנד אַליין צופלאַקערט דעם פּאַט-ריאָטיזם. בעזונדערס שטאַרק איז דער פּאַטריאָטיזם אין דער רויטער אַרמעע. מענשען, וועלכע זענען נישט לאַנג געקומען פון רוסלאַנד, זאָגען איבער: אויב די אַרמעע וועט נישט אַראָפּוואַרפען סטאַלינען נאָכ'ן קריג, וועט זי איהם אַראָפּוואַרפען פאַר אָפּ-זאָגען זיך צו פיהרען דעם קריג. וואָס עס וועט זיין — ווייסען מיר נישט, אָבער עס ווייזט אויס, אַז די מאַכט נעהמט אָן מיטלען, עס ווערט קאָנ-צענטרירט מיליטער אין די מזרח-געביטען, די באַהנען ווערען געמאַכט קאַמפּס-פעהיג.

מיליוקאָוו דערמאַהנט ווייטער, אַז די סאָוויע-טען האָבען אין פערשידענע פאָרמען געהאָלפען די כינעזער. זיי וועלען וואַהרשיינליך אויך איצט אויספּרובען דעם דאָזיגען וועג: אָנשטאָט אַריינצו-טרעטען אין אַנ'אָפענעם קאָנפליקט מיט יאַפּאַן וועלען זיי בעסער העלפען כינע שטילערהייט געגען יאַפּאַן.

בנוגע די עמיגראַנטען, וועלכע ווילען מיט דער הילף פון יאַפּאַן אַראָפּוואַרפען די באָלשעווי-קעס, האַלט מיליוקאָוו, אַז זייער חשבון איז אַ פאַלשער: זיי וועלען בלויז לויט דעם שפּריכוואָרט-נעל פון די יאַפּאַנער דינען אַלס שפּעסענער קאָפּ אויף אַ הינטישען קערפּער (ד. ה. זיי וועלען זיך בלויז לאָזען אויסנוצען פאַר פרעמדע צילען).

מיליוקאָוו האָט פערענדיגט זיין רעפעראַט מיט די ווערטער: דער ענין איז אַנ'ערנסטער. ער איז אַ סך ערנסטער ווי פיל רעדען זיך איין. די באַ-ציאָנאַלע אינטערעסען פון רוסלאַנד דראָהט אַ גרויסע געפאַהר. מען דאַרף ווינשען, אַז די סאָוויעטישע רעגירונג זאָל זיין גענוג שטאַרק, כדי זי זאָל קאָנען פערטיידיגען די אינטערעסען פון רוסלאַנד. נאָך מעהר געוואונשען איז, אַז די רוסישע מענשען, וועלכע קאָנען זיך נישט שטעלען אויף יענער זייט פון דער באַריקאַדע, זאָלען זיך נישט ...בעלען אויף דער זייט און זאָלען נישט ווייזען דעם טרויע-ריגען קאַמף-ספּעקטאַקל פון רוסען געגען רוסען.

פ. פ. ק.

שטורם אין אַמעריקא צוליב אַנ'אַנטיסעמיטישען אָנגריף
פּרעזידענט הובער פּעראָרדענט 2 מיניסטאָרען צו אונטערזוכען דעם ענין
די מיניסטאָרען טאַדלען דעם אַנטיסעמיטישען אַרויסטריט

נ י ו - י א ר ק. (יט"א) אַ געוואַלדיגע אויפרע-גונג האָט צווישען די אַמעריקאַנער יודען אַרויס-געראָפען דער אַנטיסעמיטישער אָנגריף פון דער צייטשריפט „אַרמעע ענד נייווי רעדזשיסטער" וואָס ווערט פערשפּרייט צווישען דער אַמעריקאַנער אַרמעע און פלאָט.

אין דער צייטשריפט איז ערשינען אַ גיפ-טיגער יודען-העצערישער אַרטיקעל, אין וועלכען עס ווערט געזאָגט, אַז „יודען ווילען נישט דינען אין דער אַרמעע, ווייל דאָס לוינט זיי נישט". אַז צווישען די פריינוויליגע זענען כמעט קיין יודען נישטאָ און אַז „די יודען ווילען עקספּלואַטירען אונזער לאַנד, אָבער נישט פערטיידיגען". די גאַנצע יודישע פרעסע האָט שאַרף פּראָטעסטירט געגען די דאָזיגע שענדליכע בעשולדיגונגען. דער פּרע-זידענט פון יודיש-אַמעריקאַנער קאָנגרעס ה' בער-נאַרד דויטש האָט געשיקט אַ בריף צום רעדאַקטאָר פון דער צייטשריפט דזשאָ דזשענקס און גע-פאָדערט צוריקציהען די סקאַנדאַליזע בעשולדי-גונגען געגען יודען, וועלכע האָבען נישט איינמאָל וועגעבען בולטע בעווייזען פון זייער פּאַטריאָטיזם.

אין דער צייטשריפט איז דאַן ערשינען אַנ'אַרטיקעל, וואָס האָט געפּרובט אָפּצושוואַכען די אַנטי-יודישע אַרויסטרעטונג.

ה' בערנאַרד דויטש האָט דאַן פערעפענט-ליכט דורך דער יט"א אַנ'אויספיהרליכע ערקלערונג וועגען דעם גאַנצען ענין און האָט פעסטגעשטעלט, אַז די אויפקלערונגען פון דער „אַרמעע ענד נייווי רעדזשיסטער" קענען נישט בעפרידיגען די יודישע עפענטליכע מיינונג.

דער גאַנצער ענין האָט אַזוי שטאַרק אויפ-גערודערט די עפענטליכקייט, דאָס דער פּרעזידענט הובער האָט אויפגעפאָדערט דעם קריגס-מיניסטער און דעם פלאָט-מיניסטער דורכצופיהרען אַ גענויע אויספאָרשונג וועגען דעם גאַנצען ענין. וועגען דעם האָט גלייך דעם פּרעזידענט'ס סעקרעטאַר לאָרענס ריטשי טעלעגראַפיש מיטגעטיילט דעם פערבאַנד פון די יודישע מלחמה-וועטעראַנען פון דער אַמע-ריקאַנער אַרמעע.

דער אַמעריקאַנער קריגס-מיניסטער פּאַטריק דזש. הורלי האָט שאַרף געטאַדעלט די אַנטיסע-מיטישע פערלעמדונג פון דער צייטונג „אַרמעע ענד נייווי רעדזשיסטער" און האָט ערקלערט, אַז די דאָזיגע צייטשריפט איז נישט דער אָפיציעלער אָרגאַן פון דעם אַמעריקאַנער קריגס-דעפּאַרטאַמענט, נאָר אַ פּריוואַטע אונטערנעמונג.

צום סוף פון זיין ערקלערונג שרייבט דער אַמעריקאַנער קריגס-מיניסטער: „פּערזענליך און אָפיציעל בין איך שטאָלץ מיט די אַמעריקאַנער יודען, וואָס זענען היינט אין אונזער אַרמעע, און אויך מיט די יודען, וועלכע האָבען געדינט אין דער וועלט-מלחמה".

טשאַרלז פ. עדעמס אַמעריקאַנער פלאָט-מיניסטער, האָט זיך אָנגעשלאָסען אין דעם פּראָ-טעסט פון דעם קריגס-מיניסטער געגען די אַנטי-סעמיטישע בלבולים, וואָס זענען געמאַכט געוואָרען אין „אַרמיי ענד נייווי רעדזשיסטער".

גענויע סטאַטיסטישע מאַטעריאַלען, וואָס ווייזען, ווי לעכערליך עס איז צו בעשולדיגען יודען אין נישט-פּאַטריאָטישקייט, ווערט אויסגעהר-ליך אָנגעגעבען אין אַ בראָשור „יודישע מלחמה-וועטעראַנען אין אַמעריקא" וואָס הערצל זיידענ-בערג, האָט צוגעשיקט צום רעדאַקטאָר פון „אַרמיי ענד נייווי רעדזשיסטער". די דאָזיגע בראָשור ענט-האַלט אַ קורצע געשיכטע פון דעם יודישען אָנטייל אין די אַמעריקאַנער מלחמות ביז דער וועלט-מלחמה. שוין אין דעם „ציווילען קריג" האָבען זיך בעטיי-ליגט איבער 8.000 יודען, הגם עס זענען דאַמאָלס געווען אין גאַנצען לאַנד בלויז אַרום 150.000 יודען. אין דער מלחמה מיט שפּאַניען האָבען 5.000 יודען זיך בעטייליגט און פיל האָבען בעקומען אויסצייכנונגען. אין דער וועלט-מלחמה האָט אַרום אַ פערטעל מיליאָן יודען געדינט אין דער אַמעריקאַנער אַרמיי און פון זיי זענען אַרום 40.000 געווען פריוויליגע.

קאַפּיטאַן ויידענבערג שטעמפּעלט דעם „אַרמיי ענד נייווי רעדזשיסטער" פאַר די לעכערליכע בע-שולדיגונגען און פאָדערט אַנ'ענטשולדיגונג אין נאָמען פון די יודען, וואָס האָבען געדינט אין דער אַמעריקאַנער אַרמיי און האָבען אָפּגעגעבען זייער לעבען פאַר'ן לאַנד.

די יודישע וואַהל-קוריע אין סאַלאָניק
פערשאַרפטער וואַהל-קאַמף אויף דער יודישער גאַס

ס אַ ל אָ נ י ק י (יט"א) די וואַהלען צום פּאַר-לאַמענט און פון 1/3 פון די סענאַטאָרען וועלען אין גאַנץ גריכענלאַנד פאָרקומען אין די ערשטע טעג פון חודש מאַי. די ביז איצטיגע וואַהל-אָרדי-נאַציע איז נישט געענדערט געוואָרען און נישט קוקענדיג אויף אַלע אינטערווענצען און פּראָטעסטען פון יודישען צד, איז אויך נישט אָפּגעשאַפט גע-וואָרען די בעזונדערע וואַהל-קוריע פאַר די יודען אין סאַלאָניק.

די סאַלאָניקער יודען האָבען דאָס רעכט צו וועהלען 2 פּאַרלאַמענט-דעפּוטאַטען און 1 סענאַטאָר.

אין איצטיגען מאָמענט זענען ביידע יודישע פּאַרלאַמענט מיטגלידער בעמאַנטשי אין דור מאַטאַ-לאָן – ציוניסטען, אויך דער איינציגער יודישער פאָרשטעהער אין סענאַט אשר מלאַכה איז דער פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער פעדעראַציע אין גריכענלאַנד. בעת די קומענדיגע וואַהלען וועט אויף דער יודישער גאַס פאָרקומען אַ שאַר-פער וואַהל-קאַמף צווישען די ווענעזעליסטען (אָנ-העגנער פון דער רעגירונגס פּאַרטיי), אַנטי-ווענע-זעליסטען און קאָמוניסטען.

—=):O:(=—

זעלבסטמאָרד-עפּידעמיע צווישען די בערלינער יודען

ב ע ר ל י ן, (יט"א) אַ שווערען רושם האָט דאָ געמאַכט דער זעלבסטמאָרד פון צוויי יודישע משפחות אין בערלין, וועלכע זענען דורך שרעקליכער נויט געטריבען געוואָרען צום פערצווייפעלטען שריט.

דער יודישער סוחר מאַקס דויטש האָט זיך צוזאַמען מיט זיין פרוי פערסמ'ט מיט גאַז אויף טויט. אויך די גאַנצע פאַמיליע לעסערסאָן, וואָס בעשטעהט פון 72-יעהריגען מאַקס לעסערסאָן, זיין 62-יעהריגע פרוי מאַרגאַריטע און דער 43-יעהרי-גער פערהייראַטער טאָכטער סילוויאַ סימאָן, האָט זיך פערסמט אין זייער וואוינונג מיט גאַז. מאַקס לעסערסאָן איז שוין נישט געלונגען אָפּצושטעלען, זיין פרוי און טאָכטער ראַנגלען זיך נאָך מיט'ן טויט.

„איך האב געליבט און געליטען"

סענסאציאנעלער מארד־פראצעס אין לובלין

דערמארדעט זיין מחותן און געשטאכען זיין כלה

אין לובלין האט מיט א קורצער צייט צוריק, דער 28־יעהריגער ישראל גאלדבערג דערשטא־כען אויפ׳ס טויט זיין מחותן דוד קופערבערג און מיט׳ן זעלבען מעסער שווער־פערוואונדעט זיין כלה שרה קופערבערג.

איצט איז אין לובלינער געריכט פארגעקו־מען גאלדבערס פראצעס, וועגען פערלויף פון דא־זיגען מארד־פראצעס שרייבט מען אונז:

א מארד־פראצעס, וועלכער פיהרט אריין אין דער טיף פונ׳ם יודישען לעבען און דאס געריכט דארף דעריבער זיך אריענטירען אין שדכנות, דין־תורה, א גערעדטער שידוך, א שליש ביי וועמען מען לייגט איין נדן, חצי נדן קנס. די העלדען פון דער טראגעדיע: א שוסטער, א פרומער יוד, וואס פאסט יעדען דאנערשטאג, א מאמע, וואס קארגט זיך אפ דעם ביסען ברויט, כדי צו זאמלען א נדן פאר איהר איינציגע טאכטער, א שניידער־מיידעל, וואס זוכט א חתן, דער עיקר — „א מענש מיט כא־ראקטער". א מחותן פון חתנ׳ס צד, וואס האלט, אז אויב מען וויל חתונה מאכען א מיידעל, מעג ער פון זיך „די הויט אפציהען". מיט איין ווארט — היימישע יודישע טיפען פון גראדזקע און טשע־כיוו. און דאן קומט דער הויפט־„העלד" — דער אנגעקלאגטער ישראל גאלדבערג, וועלכער האט גע־געבען אין געריכט פאלגענדע ערקלערונגען:

פארזיצער: זענט איהר זיך מודה?

אנגעקלאגטער: ניין, ניין, ניין!

דערביי ציהט ער זיך צוריק צו דער וואנד, הויבט זיין אקסעל גלייך ווי עמיץ וואלט איהם גע־וואלט שלאגען. כאפט דעם קאפעלוש אויפ׳ן קאפ און שרייט אויס: „פאנאוויע, יאק באגא קאכאם, ווי כ׳האב נישט געוואלט דער׳הרג׳ענען!

פארזיצער: אפשר וואלט איהר געגעבען ער־קלערונגען?

אנגעקלאגטער: איך וויל אלץ דערצעהלען.

און דער אנגעקלאגטער הויבט אן רעדען, שנעל, האסטיג און גאלאפירט אזוי מיט׳ן מויל, שלינגט אזוי היים די ווערטער, אז עס איז אונ־מעגליך צו דערהערען, אגב זענען זיינע זאצען אזוי אפגעהאקט, נישט פערענדיגט און אלץ צוזא־מען, אזוי כאאטיש, אז וועגען א גאנץ בילד פון דער שרעקליכער געשעהעניש מוז מען ערשט א־ליין צונויפשטעלען.

— איך האב מיין כלה ליב געהאט ווי מיין לעבען.... בעסער וואלט איך זיך אויפגעהאנגען איידער איהר עפעס שלעכטס צו טון.... איך ווייס נישט, וואס מיט מיר איז געשעהען.... כ׳ווייס נאר, וואס פריהער איז געווען.... מיין טאטע האט מיך גע־בעטען, אז איך זאל נישט אפנעהמען ביי איהם מיין נדן. ער וועט נישט האבען מיט וואס צו האנדלען, האב איך געזאגט, אז דאס געלד געהער צו מיין כלה און ער מוז עס מיר אפגעבען. מ׳האט מיר דאס געלד נישט געגעבען, האב איך געוואלט פערקויפען א קיה און אפברענגען דאס געלד. די קיה האב איך נישט געקענט פערקויפען, האט די מחותנת׳טע צו מיר געזאגט: „האב זשע חתונה מיט דער קוה". כ׳האב געזעהען, אז עס ווערט שלעכט, מ׳בעקומט מיך פיינד, האב איך זיך געטראכט, כ׳וועל אוועקפאהרען קיין ווארשא און צוריקקומען אין א צייט ארום, וועט שוין אלץ זיין גוט און מען וועט שטעלען א חופה, בין איך געקומען נאכ׳ן אנצוג און מיינע זאכען האט מען מיך געהייסען קריכען אינטערן בעט נאך דער וואליזקע. די כלה האט זיך אנגעכאפט ביים האלז, כ׳זאל איהר אפגעבען דעם קראוואט, געשריגען צו מיר „כאם", לאבוז, אפילו מיר א פאטש דערלאנגט. געדענק איך נישט וואס מיט מיר איז געשעהן, דאס מעסער האב איך געהאט אין שטיוועל, ווייל כ׳האב ערווארט צו האבען א שטיקעל ארבייט ביי א קצב.

דער אנגעקלאגטער דערצעהלט און דער־צעהלט, ער מיידט אבער אויס צו רעדען וועגען הויפט־מאמענט — וועגען זיין דערשטעכען דעם מחותן און די כלה.

דער פארזיצער, דער פראקוראר און דער פער־טיידיגער שטעלען איהם א רייהע שאלות, אויף וועל־כע ער ענטפערט, אז אויך דער מחותן האט איהם בעליידיגט און דער ערשטער זיך געווארפען אויף איהם שלאגען, אז בעת ער האט געוואוינט ביים מחותן איז ער געשלאפען מיט איהם אין איין בעט.

די געליטענע פריילין שרה קופערבערג דער־צעהלט ווי אזוי גאלדבערג האט זיך גענומען שדכ־נען צו איהר. זי האט איהם נישט געקענט. איז געקומען א שדכנ׳טע און „געלויבט איהר סחורה". גאלדבערג האט צו איהר געשריבען בריף קיין ווארשא, געבעטען איהר צו קומען קיין לובלין, „כדי צו מאכען א געשעפט", אויך איהר מוטער האט צו איהר דאס זעלבע געשריבען. איז זי גע־קומען, געמאכט א „זעהונג" מיט גאלדבערגען. ער איז איהר נישט געפעלען, זי האט איהם נישט געקענט ליידען. האט איהר די מוטער געטרייסט: „א מאנספערשוין דארף נישט געפעלען, וועסט זיך, מיין קינד צו איהם צוגעוואוינען.... איך האב זיך צו דיין טאטען אויך צוגעוואוינט.... האט מען גע־שריבען תנאים.

ווייטער דערצעהלט פרל. קופערבערג, ווי אזוי דער חתן און דער עיקר די מחותנים האבען לגבי איהר געהאנדעלט, ווי אזוי זי איז געגאנגען אפ־מאהנען די הונדערט דאלאר. זי האט אפילו גע־פרעגט איהר מוטער: „מאמע, די הונדערט דא־לאר האסטו מורא דעם חתן אנצופערטרויען און מיר האסטו נישט קיין מורא איהם אנצופערטרויען"?.. ביים מחותן אין שטוב זענען איהר בעפאלען, גע־וואלט ארויסרייסען דעם וועקסעל אויף 100 דא־לאר. זי האט זיך ענטקעגענגעשטעלט, ערשט ווען דער חתן האט מיטגעהאלפען זיין פאטער איהר שלאגען, האט זי זיך פערלוירען. אויפצומארגענס איז דער חתן געקומען, אבער — ער האט אנגע־טון א מאסקע פון א גוטען און פרומען, „נישט ער איז שולדיג, אויך איהם האט דער פאטער פערטריבען". א „נעבעכעל". זי האט געוואלט געהן צו א דין־תורה און אנ׳עק מאכען מיט׳ן שידוך און ענדליך איז אנגעקומען די מעשה מיט׳ן אפ־נעהמען די מלבושים, זי האט איהם דערלאנגט א פאטש, ווייל ער האט עס פאר׳ן פאליציאנט געלייקענט, אז זי איז זיין כלה. נאר זיך אויסגע־טראכט, בכן ער האט זיך סתם אויפגעהאלטען אלס סובלאקאטאר ביי זיי. ער איז געקומען מיט דער כוונה צו [illegible] זי האט זיך, ביי איהם געבעטען: ישראל, לייג אוועק דאס מעסער, דער־הרג׳ע נישט דיין קונפטיג ווייב, און ער האט געשריגען: „איך בין געקומען נאך אייערע נשמות"! און ווען ער האט איהר נאכגעיאגט מיט׳ן מעסער אין האנד, האט ער צו איהר געשריגען: דעם טא־טען דיינעם האב איך שוין צורעכט געמאכט, איצט וועל איך דאס זעלבע טון מיט דיר. האב איך ביי איהם געבעטען: ישראל, לאז מיך כאטש זאגען ווידוי, ער אבער האט כסדר געשטאכען מיט׳ן מע־סער; און ווען ער האט געזעהען, אז איך אטעם נאך, האט ער ווייטער אריינגעשטאכען דאס מעסער ב׳ז איך האב פערלוירען דאס בעוואוסטזיין.

דער פערטיידיגער שטעלט דעם עדות א רייהע פראגען, איבערהויפט זוכט ער פעסטצושטעלען, אז די פרל. קופערבערג איז אין יענער קריטישער נאכט געשלאפען אין דערהיים, אז זי איז בכלל געשלאפען אין דערהיים, ווען דער חתן האט דארט געוואוינט, הגם די פרל. קופערבערג טענה׳ט קאטעגאריש, אז ווי לאנג דער חתן האט ביי זיי גע־וואוינט איז זי קיין איין מאל אין דערהיים נישט געשלאפען.

היות ווי די פרל. קופערבערג וויל בשום אופן נישט מודה זיין, אז זי איז יא געשלאפען אין דער היים, פערלאנגט דער פערטיידיגער, אז דאס גע־ריכט זאל תיכף אריינרופען איהר מוטער, שטעלען איהר די זעלבע שאלה, כדי מאמע און טאכטער זאלען נישט קענען זיך פערשטענדיגען, בעת די מיטאג־הפסקה. דאס געריכט רופט אריין די פרוי הינדע קופערבערג און די לעצטע ערקלערט זאקע, אז איהר טאכטער איז יא געשלאפען אין דערהיים.

לויט דער ווענדונג פון פערטיידיגער בעשליסט דאס געריכט א קאנפראנטאציע צווישען דער מא־מע מיט דער טאכטער — די צוויי הויפט־עדות פון דער בעשולדיגונג און עס ווייזט זיך ארויס, אז די טאכטער האט געזאגט נישט דעם גאנצען אמת, איבערהויפט וועגען דעם, וואו זי איז געשלאפען אין דער קריטישער נאכט.

נאכדעם ווערען אויסגעהערט נאך א רייה עדות און עס האבען גערעדט דער פראקוראר און פער־טיידיגער.

אין זיין לעצט ווארט, האט ערקלערט דער אנ־געקלאגטער פאלגענדעס:

— שרה איז מיר געפעלען, איהר פאטער, הגם א שוסטער, אבער א זעהר ארענטליכער מענש. מען האט מיך דארט בעליידיגט. האב איך געליטען און אויסגעהאלטען, ווייל כ׳האב מיין כלה ליב געהאט, דער מחותן איז אבער נישט בעשטאנען אויפ׳ן שידוך, מען האט נישט געוואלט בעשטימען קיין חתונה און איך האב נישט געוואלט, אז מיין כלה זאל זיין אין ווארשא, כ׳האב אויך נישט גע־וואלט האנדלען מיט׳ן פאטער בשותפות, אין די קופערבערגס האב איך געגלויבט, ווי אין א גאט, מיין פאטער האט מיך אבער געווארענט, אז זיי וועלען מיך אוועקווארפען. ווייל מען ליידט מיך נישט. דאס האט מיך געקרענקט, אבער איך האב עס נישט געגלויבט, זיי האבען דאך מיך פאר א מענש געמאכט, שרה׳ן האב איך געליבט און זי האט מיך געקענט. איך האב איהר נישט געוואלט דער׳הרג׳ענען, נישט שטעכען. איך האב איהר גע־וואלט אפראטעווען. נאר דער פאליציאנט זינגער האט מיך ארעסטירט.

דאס געריכט געהט אוועק אויף א בעראטונג וועלכע דויערט 25 מינוט.

דאס געריכט אנערקענט, אז דער אנגעקלאג־טער איז דעם מארד בעגאנגען אין א צושטאנד פון פסיכישער אויפרעגונג און דעריבער ווערט ער פער משפט פאר דערמארדען דוד קופערבערג אויף 6 יאהר תפיסה, פאר פרובען ערמארדען די פרל. קופערבערג — 2 יאהר, צוזאמען — 8 יאהר שווערע תפיסה. צו פערליהרען אלע רעכט און צו בעצאהלען 300 זל. ענטשעדיגונג. הערביי ווערט איהם צוגערעכענט די צייט, וואס ער זיצט אין תפיסה ביז׳ן פראצעס.

דער אנגעקלאגטער האט דעם אורטייל אויפ־גענומען מיט א געוויסען אויסדריק פון צופרידענ־הייט. קענטיג, אז ער האט ערווארט אויף א סך גרעסערע שטראף.

דער פערטיידיגער פערלאנגט אן אפעלאציע־אנקלאגע.

לינדבערגס ווילע אין ניו־דזשירסי, פון וואנען מ׳האט ארויס־גע׳גנב׳עט זיין זוהנדעל

Dr. med. STUPEL
Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego
האט בענייט די אויפנאהמען אין רענטגענאלאגיע
אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 12—6 נאכמ. זונטאג פון 12 — 2 מיטאג.
אין ווענערישע קראנקהייטען אין דער היים אויף
מליעטשארסקיעגא 12 (שקאלנא) טעל. 118-28
פון 7—9 אווענט, זונטאג פון 4—6 נאכמ.

א. לערער.

אנ'ארט איז גן־עדן

(אריענט־מעשה)

קומענדיג ביינאכט א היים, האט דער מיניסטער אויסגערעדט זיין ביטער הארץ פאר דער געליבטסטער פון זיינע פרויען:

— דו ווייסט „פאטימא", וואס מיין הער־שער האט אפגעטון? — ער האט געשאנקען אנ־ארט אין גן־עדן צוזאמען מיט אונזער נביא? — און וועמען? — דעם אומגלויביגען יודען, דעם דאק־טאר יצחק בן דוד!...

— א, וואו! א, וואו! — האט פאטימא גע־שטאמעלט ווי א פרומע מחמעדאנערין. — וואלט גען נישט בעסער געווען, ווען דער שייך גיט דיר דעם ארט, פאר אזוי פיל יאהרען, וואס דו דינסט איהם אזוי געטריי און איבערגעגעבען?!

— יא, יא! האט געשאקעלט מיט׳ן קאפ אב־דול: עס איז טאקע אמת, אז איך דין שוין דעם שייך 33 יאהר; — עס איז אויך אמת אז איך בין תמיד געטריי געווען; אבער געלויבט איז אללה! איך האב פאר דעם משך צייט אפגע־ספארט א פערמעגען פאלאץ מיט א גארטען און היבש ביסעל געלד. א פערמעגען וואס וועט גע־נוג זיין פאר אונז אויפ׳ן גאנצען לעבען... אבער איין זאך פערדריסט מיר: — פארוואס האב איך קיינ־מאל נישט געטראכט וועגען דער נשמה? — און דו ווייסט פאטימא, וואס פאר א פלאן עס איז מיר איצט איינגעפאלען? — אפשר זאל איך אפ־קויפען ביים דאקטאר זיין אקט אויפ׳ן ארט אין גן־עדן? — איך מיין, אז דער יוד וועט דערזעהען די גאלדענע מטבעות וועט ער נישט לאנג טראכטען און וועט זיך אפזאגען פון גן־עדן, און וועט פער־קויפען זיין פלאץ.

— און דארט אין גן־עדן, וועט זיין אנ׳ארט פאר מיר אויך? — איז נייגעריג געווען צו וויסען פאטימא.

— יא געוויס! האט געענטפערט אבדול: — וואוהין איך וועל גיין, וועסטו מיט מיר מיטגייען... אבער ווי מיינסטו פאטימא? — דאס וועט נישט זיין ארויסגעווארפען דאס געלט?...

און ביי מאן און ווייב איז אנגענומען געווארען א בעשלוס, אז נישט שפעטער, ווי מארגען זאל זיך אבדול זעהען מיט יצחק — און אנהויבען פיהרען אונטערהאנדלונגען, וועגען אפקויפען ביי איהם דאס ארט אין גן־עדן.... נאך א לאנגען האנדעל, נאך לאנגען דינגען זיך, האט דער מיניסטער אבדול בעצאהלט דעם דאקטאר יצחק בן דוד — אכט הונדערט גאלדענע דוקאטען מזומנים און האט בע־קומען פון דאקטאר דעם אקט מיט אלע רעכטען אויף דעם פלאץ אין גן־עדן, וועלכען דער שייך איל איסלאם האט גאראנטירט דעם דאקטאר, אלס האנאראר דערפאר, וואס דער דאקטאר האט גע־ראטעוועט דעם שייך פון טויט... אז דער שייך, האט זיך דערוואוסט פון דער מעשה, האט דאס איהם שטארק פערדראסען. עס האט פשוט פער־דראסען, פארוואס דעם יודען איז איינגעפאלען אזא גרויסער פערמעגען, אנשטאט די הונדערט דו־קאטען מיט וועלכע ער האט געקאנט דעם דאקטאר אפ׳פטרן... דער שייך האט געשיקט רופען דעם דאק־טאר און האט איהם אויפגענומען מיט א גאנצען לעקסיקאן זילזולים:

— דו הונט איינער! דו הינטישער זון! האט געדונערט דער שייך, טאפענדיג מיט די פיס.

— ווי אזוי האסטו זיך דאס דערלויבט צו האנדלען, געשעפט צו מאכען מיט אזא הייליקע זאך?

— צי ווייסטו דען נישט, הונט איינער, אז די מתנה, וואס איך האב דיר געגעבען איז טייערער ווי דאס גאנצע געלט פון דער ערד??!!...

פאלענדיג צו די פיס פון שייך, האט דער דאק־טאר זיך פערענטפערט:

— א, הערשער פון דער וועלט! ליכט פונ׳ם הימעל! הער אויס דיין קנעכט, און דו וועסט איהם, אפשר, מוחל זיין; — טאקע אמת, אז די מתנה איז נישט אפצושאצען טאקע אמת אז אזא זאך קאן מען פאר דאס גאנצע געלד פון דער וועלט נישט קריגען, אבער אז איך בין געקומען מיט דעם אהיים און האב גענומען גוט בעטראכטען די זאך, און א לאנגען ישוב־הדעת געהאט וועגען דעם מיט מיין ווייב, מיט מיינע קינדער, זענען מיר געקומען צום בעשלוס, אז דאס איז א צו גרוי־סער כבוד פאר אונז; ווי קומען מיר יודען, זיך פון הינטישען פאלק, צו אנ׳ארט צווישען אזעלכע חשובע גדולים פון אייערע גייסטליכע? — מיר וואלטען זיך דארטען פיהלען ערנידריגט און אונ־[illegible], אלע מחמעדאנער וואלטען טייטלען אויף אונז מיט די פינגער: — ווי קומען זיי אהער די הינט! מען וואלט אונז טרייבען, יאגען פון דאנען, אזוי ווי מען טרייבט אונז, ווי מען ערנידריגט אונז דא לעבעדיגע!

— וואס פון מיינע אויגען! האט דער שייך מיט א ווילדען געשריי איבערגעריסען דעם דאקטאר!

— איך וויל מעהר נישט הערען, דיינע הינטישע רייד!...

אז דער הייליגער האלבער נביא איז פערבליבען נאר מיט זיין סעקרעטאר, וועלכער איז אויך בע־קאנט געווען מיט אלץ, וואס האט פאסירט צווי־שען שייך מיט׳ן דאקטאר, אז דער שייך האט זיך בערוהיגט פון זיין גרויסען כעס, אז ער האט בעטראכט די גאנצע מעשה פון אנהויב ביז׳ן סוף, איז זיין פנים בעלויכטען געווארען מיט א צופרי־דענעם שמייכעל און ער האט כמעט ווי צו זיך גע־שטאמעלט: — א, אללה! — ווי לייכט עס איז גליקליך צו מאכען די מענשהייט: — „עטליכע ווערטער האב איך אויפגעשריבען אויף א שטיקעל פאפיר און דאס האט גליקליך געמאכט דריי מענ־שען: —

— דעם ערשטען מיך: — „פאר דער אפע־ראציע, פאר אזוי פיל טעג און נעכט, וואס דער דאקטאר האט פערבראכט ביי מיין קראנקען בעט: פאר׳ן מאכען מיר פון טויט לעבעדיג — האב איך איין סאנטים נישט בעצאהלט דעם דאקטאר....

— דעם צווייטען — דעם דאקטאר: — אנ־שטאט הונדערט דוקאטען — האט ער בעקומען א פערמעגען פון אכט הונדערט דוקאטען...

דעם דריטען — אבדולן: מיין הויף־מיניסטער האט בעקומען אויף אייביג אנ׳ארט אין גן־עדן און מיינט, אז ער איז איצט דער גליקליכסטער מענש אויף דער ערד?! — דא האט דער שייך (שוין) א גרעסערען שמייכעל געטון. — אזא שמיי־כעל, וועלכען זיין סעקרעטאר האט אויך בעמערקט, און האט דעם שמייכעל גוט פערשטאנען...

און דער סעקרעטאר האט אויך אונטער׳ן באַרד געשמאמעלט:

— סארא רשע, סארא גנב, מיין הערשער איז!

— סארא תם, סארא לומפ זיין מיניסטער איז!

— סארא גרויסער חכם דער יודישער דאק־טאר איז. —

(סוף).

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

הילף פון דער רעגירונג פאר דער יודישער קאאפעראציע

די אַקציען־בענק, און אַפילו די גרעסטע און שטאַרקסטע צווישען זיי, האָבען איבערגעלעבט — און לעבען נאָך ווייטער איבער — זעהר שווערע צייטען, עס איז אַן אוממעגליכע זאַך, אַז די אַקציען בענק זאָלען נישט פיהלען דעם קריזיס, בפרט נאָך ווען צוליב דער הערשענדער בויט און דחקות — האַלט מען איין אַרויסנעהמען די פקדונות פון די בענק און די „רונס" זענען ממש געוואָרען זעהר מסוכנה'דיגע ערשיינונגען אינ'ם באַנק־וועזען. אָבער מען דאַרף מודה זיין, אַז זעהר פיל האָט מיטגעווירקט צו דער היינטיגער שווערער לאַגע פון די אַקציען־בענק די זעהר שלעכטע — און אין בעסטען פאַל — ווייט נישט זאָרגפעלטיגע ווירטשאַפט, וואָס איז אין זיי געפיהרט געוואָרען. די גרויסע בענק האָבען בידים געברענגט צו אַ פערגליווערונג פון זייערע קאַפּיטאַלען — ווייל די לייטער און די דירעקטאָרען — האָבען אין פיל פאַלען — נישט געהאַט אין זינען און אויסען געוועזען די אינטערעסען פון די בענק, וואָס איז זייער ערשטע אויפגאַבע — נאָר קודם כל און בעיקרשט געקלערט וועגען דעם ווי אַזוי צו פערזיכערען זייערע גרויסע טאַנטיעמעס, זייערע ריזיגע לוינען און נאָך אַזעלכע וויכטיגע זאַכען, דאָס איז היינט צו טאָג אַן איבעראַל בעקאַנטע זאַך, און מעהר ווי ערגעץ אַנדערש, ווייסט מען וועגען דעם גאַנץ גוט אין די רעגירונגס־קרייזען טראָץ דעם אַלעם, קומט תמיד די רעגירונג צו הילף די בענק אין שווערע, דעצידירענדע מאָמענטען — זי העלפט זיי אונמיטעלבאַר פון די מלוכה־פאָנדען אָדער אויסאיבענדיג אַ דרוק אויף „באַנק־פּאָלסקי". די אַקציען בענק ווייסען דעריבער, אַז זיי קענען אין דעצידירענדע מאָמענטען גאַנץ דרייסט ערוואַרטען אַ הילף מצד דער רעגירונג און אַז עס פּראָוואַרט די נישט קיין ענטוישונג אין דעם זין.

אַנדערש לחלוטין שטעלט זיך אָבער אַרויס אין דער זעלבער צייט די בעציהונג פון דער רעגירונג צו דער קאָאָפּעראַציע און בפרט — דער יודישער קאָאָפּעראַציע. די יודישע קאָאָפּעראַציע געניסט היינט צו טאָג אַבסאָלוט נישט פון דער מינדעסטער אונטערשטיצונג און הילף מצד דער רעגירונג און זי האָט כמעט אינגאַנצען נישט גענאָסען פון אַזאַ הילף אויך אין די יאָהרען פון בעסערער עקאָנאָמישער קאָניונקטור. מיר האָבען די גאַנצע צייט אויפגעוויזען אויף דער עוולה, וואָס ווערט לגבי אונז אין דער הינזיכט, בעגאַנגען. און מיר מוזען ספּעציעל אויף דער עילה זיך אָפּשטעלען היינט צו טאָג, ווען עס ווערען וואָס אַמאָל אַלץ מעהר — צוליב דעם שרעקליכען קריזיס אין לאַנד — פערשוואונדען די לעבענסהאַפטע ווירטשאַפטליכע כוחות פון דער יודישער גאַס — און עס איז נישט צו בעמערקען קיין שום סימן דערצו, אַז די רעגירונג זאָל האָבען בדעה צו הילף קומען אָט די אונטערגעגאַנגענע צי אונטערגעהענדע ווירטשאַפטליכע פּאָזיציעס; שטיצען די יודישע קאָאָפּעראַטיווע בעוועגונג און דורך איהר פערמיטלונג געבען דעם כוח און די מעגליכקייט דער יודישער בעפעלקערונג דורכצומאַכען און ביצושטעהען די שרעקליכע לאַגע, אין וועלכער זי געפינט זיך היינט צו טאָג.

ווי באַלד די יודישע בעפעלקערונג, אָדער לכל הפחות אַ גרויסער טייל פון דער בעפעלקערונג האָט זיך, ווי עס איז אין די לעצטע יאָהרען אַרויסגעהאָלפען און גובר געווען די אומגעהויערע גרויסע און פילע שוועריגקייטען, וואָס זיי האָבען אָנגעטראָפען אויף יעדען טריט און שריט, דאַרף דאָך דאָס אין אַ גרויסער מאָס פערדעכענט ווערען אויפ'ן חשבון פון דער גוט אָרגאַניזירטער און שעהן זיך ענטוויקלענדער קאָאָפּעראַטיווער בעוועגונג, צו וועלכער די יודישע בעפעלקערונג האָט זיך בעצויגען מיט גרויס צוטרוי און גלויבען און וועלכע האָט פערשטאַרקט אין דער בעפעלקערונג די פערשטענדניש און זין פאַר סאָלידאַריטעט און געגענזייטיגע הילף.

דאָ נישט לאַנג איז די רעגירונג אַרויסגעטראָטען מיט אַ פּראָיעקט וועגען ענטקעגענקומען מיט הילף די לאַנדווירטשאַפטליכע קאָאָפּעראַטיווען. עס איז געלונגען דעם פאָרשטעהער פון די „יודישע קאָלאָ", דעם דעפּ. ראָטענשטרייך, צו ענטוויקלען און פערגרעסערען דעם פּראָיעקט אַזוי אַז ער זאָל אַרומנעהמען אַלע קאָאָפּעראַטיווען, און אויך קרעדיט־קאָאָפּעראַטיווען בתוכם, דער רוב פון דער קאָמיסיע האָט אָנגענומען אונזער שטעלונג און אָט דער פערגרעסערטער פּראָיעקט וועט אָהן אַ שום ספק אין קורצען פערוואַנדעלט ווערען אין אַ געזעץ. די רעגירונג וועט דאַן בעקומען אַ געזעצליכען יסוד אונטערצונעהמען אַ שטיצע־אַקציע פאַר דער יודישער קאָאָפּעראַטיווער בעוועגונג אין פּוילען און פערריכטען לכל הפחות די שרייענדע עוולה, וואָס מען איז ביז איצט בעגאַנגען לגבי דער יודישער קאָאָפּעראַציע און — אין אַ געוויסער מאָס לכל הפחות — רעקאָמפּענסירען דעם גאַנצען קאָמפּלעקס פון עילות, וואָס ווערען לגבי אונז כסדר בעגאַנגען.

מיר ווייסען גאַנץ גוט, אַז די מלוכה־קאַסע געפינט זיך אין אַ שווערע לאַגע, מיר ווייסען, אַז די מלוכה־הכנסות ווערען וואָס אַמאָל קלענערע — און דאָך קומען מיר מיט דער פאָדערונג צו דער רעגירונג, ווייל די הילף איז נישט בלויז וויכטיג פאַר דער יודישער קאָאָפּעראַציע און נישט בלויז אַ נויטווענדיגקייט פאַר דער יודישער בעפעלקערונג — זי איז אין דער זעלבער צייט אויך נישט ווייניגער וויכטיג און אויך פון אַ נישט קלענערער נויטווענדיגקייט פאַר דער מלוכה גופא. ווי באַלד די רעגירונג וויל האָבען פעהיגע שטייערן־צאָהלער — דאַן מוז זי זעהן איינצוהאַלטען די לעצטע לעבענס־זאַפטען, וואָס זענען נאָך פערבליבען אין דער אויסגעדאַרטער און אונטערגעבראַכענער יודישער בעפעלקערונג אין פּוילען.

און אָט די הילף קען נישט בעסער און טרעפליכער געפיהרט ווערען, ווי מיט דער פערמיטלונג פון דער יודישער קרעדיט־קאָאָפּעראַציע, וואָס האָט מיט איהר ביז איצטיגער טעטיגקייט אַרויסגעוויזען אַזוי פיל קענטעניש און פעהיגקייטען צו ערפילען ווי געהעריג איהרע אַחריות'פולע אויפגאַבען.

ווי די גרויסע און ברייט־פערצווייגטע נעץ פון די יודישע קאָאָפּעראַטיווע אינסטיטוציעס אין פּוילען פאַלען אין דעם כאַאָס פונ'ם שווערען ווירטשאַפטליכען קריזיס — וועט די גאַנצע אַחריות דערפאַר פאַלען קודם־כל און אין דער ערשטער רייה אויף די רעגירונגס־פאַקטאָרען.

זאָל מען דאָס געדענקען און גוט אין אַכט נעהמען!

דעפּ. דר. ה. ראָזמאַרין.

וואס יעדער סוחר און האנדווערקער דארף וויסען

זאַמעלשטעל ביי די טאַמבורירער

ס'איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון טאַמבורירער־מייסטער־פעראיין ביים צענטראַלען האַנדווערקער־פערבאַנד, פּאָלודניאָווא 4, אויף וועלכער עס זענען בעהאַנדעלט געוואָרען פאָלגענדע פראַגען: 1) בעריכט וועגען דער ביזאיצטיגער אַקציע צו פערוואַנדלען דאָס טאַמבורירער־פאַך אין אַ האַנדווערקער־פאַך, 2) וועגען דער שטרייק־אַקציע, 3) וועגען שאַפען אַ זאַמעלשטעל פון אָנגענומען און אַרויסגעגעבען אַרבייט.

נאָך אַ בעריכט פון ה' פרוינד, וועלכער ערקלערט, אַז די סיבה, פאַרוואָס דער ענין פון אָננעמען די טאַמבורירער אַלס האַנדווערקער איז ביז איצט נישט ערלעדיגט געוואָרען, איז דאָס נישט צושטאַנדקומען פון קיין פּלענאַר־זיצונג אין דער האַנדווערקער־קאַמער, ווערט בעשלאָסען נישט צו וואַרטען ווייטער נאָר ווענדען זיך מיט אַ געהעריגען מעמאָריאַל צום מיניסטעריום.

וועגען דער שטרייק־אַקציע, וועלכע עס פיהרט אַ צווייטע גרופּע פון טאַמבורירער ווערט בעשלאָסען, זיך מיט דערזעלבער צו פערשטענדיגען כדי צו זיכערן דעם ערפאָלג פון דער אַקציע.

דער הויפּט־פּונקט פון דער פערזאַמלונג איז געוועזען דער פּראָיעקט צו שאַפען אַ זאַמעלשטעל. דעם פּונקט רעפערירט ה' פרוינד. פערשידענע אַקציעס זענען שוין אָנגענומען געוואָרען ביז'ן היינטיגען טאָג, וועלכע זענען אָבער געבליבען אָהן אַ ערפאָלג נאָר צוליב דעם, ווייל עס האָט נישט עקזיסטירט קיין קאָנטראָל־אָרגאַן, וועלכער זאָל היטען, אַז די בעשלוסען זאָלען ווערען אויסגעפיהרט. אַזאַ אָרגאַן זאָל זיין די זאַמעל־שטעל, וועלכע זאָל האָבען דעם ציל אָנצונעהמען אַרבייט פון די אַרבייטס־געבער, פערטיילען צווישען די טאַמבורירער, אָפּנעהמען און אָפּשיקען צום פאַבריקאַנט, איינקאַסירען דעם בעטראַג און אויסצאָהלען דעם טאַמבורירער. די זאַמעלשטעל וועט קענען דעמאָלט האָבען די גאַנצע קאָנטראָלע און דערמיט ברענגען אַ סאַנאַציע אין פאַך.

נאָך אַ גרעסערער דיסקוסיע ווערט בעשלאָסען, אַז אַ קאָמיטע פון די ה"ה וואָלרמאַן, מיעדזינסקי און פרוינד זאָל אויסאַרבייטען די איינצעלהייטען און פאָרשטעלען אויף אַ נאָהענטסטער זיצונג.

וועגען בוי־שוץ

אין דער האַנדווערקער־קאַמער איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער אָרגאַניזיר־קאָמיסיע פאַר בוי־שוץ ביי דער בעטייליגונג פון די ה"ה דיר. גאַשין, ד"ר קאַצענבויגען, ראַטמאַן גלאַזער, סובאַלסקי, פרוינד, ליבערמאַן און רובינאָוויטש. עס זענען בעטראַכט געוואָרען די הויפּט־פּאָסטולאַטע פון שידס־געריכט ביי דער בוי־שוץ־קאָמיסיע.

נאָך אַ ברייטערער דיסקוסיע איז דאָס אויס־[illegible] דעם גענויען רעגולאַמין איבערגעגעבען געוואָרען ה' פרוינד און דער טערמין פון דער ווייטערער זיצונג איז בעשטימט געוואָרען אויף דאָנערשטאָג, דעם 10 מערץ.

הנחות ביים אויסקויפען פּאַטענטען

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער רעגירונגס־אַקציע צו בעקעמפען די אַרבייטסלאָזיגקייט האָט דער א. י. ה. פ. זיך געווענדעט צום פינאַנץ־מיניסטעריום, אַז עס זאָלען ערטיילט ווערען הנחות ביים אויסקויפען פּאַטענטען אויפ'ן יאָהר 1932 פאַר האַנדווערקער, וועלכע וועלען בעשעפטיגען מעהר אַרבייטער, ווי פאַר'ן סוף פון פערגאַנגענעם יאָהר, אָדער וועלען בעשעפטיגען מעהר אַרבייטער, אַרבייטענדיג ווייניגער טעג אין דער וואָך.

דאָס מיניסטעריום האָט אַרויסגעגעבען אַ צירקולאַר, וועלכער זעהט פאָר, אַז אין די אויבענדערמאָנטע און ענליכע אַנדערע פאַלען זאָלען די אַרבייטסגעבער בעקומען אַן ערלויבניש, אַז זיי זאָלען נישט דאַרפען אויסקויפען קיין גרעסערן פּאַטענט. דעם גענויעם טעקסט פון צירקולאַר אין יודישער איבערזעצונג וועט די צענטראַלע אַרויסשיקען די פּראָיעקטירטע פערוואַלטונגען.

דאס זענען נאר אילוזיעס

א וואָרט צו דער דיסקוסיע וועגען לוסטראַציעס אין די האַנדווערקער־וואַרשטאַטען

ס'טומלט זיך ווייטער מיט'ן בעשלוס אַדורכצופיהרען לוסטראַציעס איבער די האַנדוו. ווערקשטעלען. די פראַגע האָט אַרויסגערופען אַ פערשטענדליכע פּראַאינטערעסירונג אין די יוד. האַנד. קרייזען, און זי פערלאַנגט אַ אַלזייטיגע אויפקלערונג.

דער אויבענדערמאָנטער בעשלוס איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען אויפ'ן וואונש פון געוויסע צעך־גרופּען מיט'ן פאָלגענדען מאָטיוו: היות ווי ס'זענען פערהאַנען ווערקשטעלען „נישט לעגאַליזירטע", ד. ה. נאָכדעם ווי דאָס נייע אינדוסטריע־געזעץ איז אריין אין קראַפט, האָט זיך דער בעזיצער פון ווערקשטאַט נישט רעגיסטרירט, און אַרויסגענומען אַ האַנדווערקער־קאַרטע, אויב איז נישט אַדורכגעפיהרט געוואָרען אָפּמאַכען מיט לערן־יונגלעך, צוליב דעם זאָל אַדורכגעפיהרט ווערען אַ קאָנטראָלע, בכדי די דערמאָנטע אויפפאָדערען די פּראַצעדורן אַדורכפיהרען עווענטועל — בעשטראָפען.

לאָמיר זיך פאָרשטעלען, אַז די קאָמיסיע וועט יאָ געפינען אַזאַ „קראָמאַלניק", וועלכער זיצט ערגיץ אין אַ בוידעם־שטיבעל, אָדער ערגיץ אין אַ קעלער. ער פערמאָגט נישט קיין האַנדוו.־קאַרטע און האַלט נאָך אַ לערן יונגל. אַ שלאָסער מיט אַ קעסטעל ווערקשטעל אויף די פּלייצעס נעמט זיך מאַכען אַ גאַנצע אַרבייט צ. ב. ש. בשעת רעמאָנט אין אַ געוויסען לאָקאַל. דאָס זעלבע טישלער, מאָלער א. א. וו. צי קאָן מען זיך קאָנקרעט פאָרשטעלען דאָס „בעזייטיגען" ביי אַזעלכע אומשטענדען די „קאָנקורענץ"?

מ'הערט: „לערן־יונגלעך נעמען אָן אַרבייטען און ברענגען אַ שאַדען דעם עלטערן בעל־מלאכה".

דאָס וועלען די לוסטראַציע־קאָמיסיעס אָפּשאַפען!... אַזעלכע מאָטיווען זענען מעהר ווי לעכערליך, ווייל נישט אַ לערן־יונג איז אַ „קאָנקורענט" און... אויב צו דעם זענען געשאַפען געוואָרען לוסטראַציע־קאָמיסיעס — גלויב איך קוים. (און דאָס איז דאָך געווען דער איינציגער מאָטיוו פון ה' לאַסקער אין דער ביילאַגע פאַר האַנדווערקער) און נאָך לעכערליכער איז עס צוליב דעם, ווייל ווי וועט די קאָנטראָל־קאָמיסיע אָט דעם „לערן־יונג" זוכען? אָבער זאָלען מיר אָננעמען, אַז איך שאַץ אַלעס שלעכט אָפּ. ס'איז פערהאַנען „אומלעגאַלע" ווערקשטעלען און די לוסטראַציע־קאָמיסיעס וועלען זייער אויפגאַבע מיט אַלע קאָנסעקווענצען אַדורכפירען. צי גלויבט מען ווירקליך — כאָטש אויף אַ מינימום — פערבעסערן די לאַגע פון האַנדווערקער? ווער וועט ליידען? אויפ'ן ערשטען אָרט בעזיצער פון יוד. ווערקשטעלען. הויפּטזעכליך אויפ'ן געביט פון אָפּמאַכען מיט לערן־יונגלעך. קדאַר: אַנ'אָפּמאַך מיט אַ לערן־יונגעל קאָן נאָר מאַכען אַ „מייסטער". דעם טיטול קאָן מען בעקומען ווען מ'האָט בעלייגט אַנ'עקזאַמען. און אַ גרויסער טייל פון יודישע בעלי־מלאכות האָבען נאָך דעם עקזאַמען נישט אַדורכגעמאַכט, צוליב דעם ווייל ס'איז פערבונדען מיט געלד־סומען וועלכעס נישט יעדער קאָן זיך ביים היינטיגען טאָג דערלויבען. און דאָ וועט נישט העלפען קיין שום אויפקלערונגען, ס'בלייבט איין אויסוועג—שטראָפען! און דאָ קומט דאָס אינטערעסאַנטסטע. פאַר די לוסטראַציעס האָבען זיך בעמיט די א. ג. אָפּאָזיציע אין האַנטוו. קאַמער — די ענדעקעס. ווייל די פּראָצעדור פון עקזאַמענס ביי קריסטען זענען ביז איצט געווען אַזעלכע, וואָס די — פון לאַנג עגזיסטירנדע צעכן האָבען געהאַט דאָס רעכט אַרויס צו געבען זייערע מיטגלידער דיפּלאָמען — אָדער בעסער געזאָגט — אַזאַ צעך־בריף האָט געגאָלטען אַלס דיפּלאָם. במילא, זענען די קריסטען פון עקזאַמען פּטור, און אָפּמאַכען מיט לערן יונגלעך לייכטער. דערביי זענען זיי פעראינטערעסירט אין אַזעלכע לוסטראַציעס, כדי ס'זאָל זיין וואָס ווייניגער יודען, וועלכע זאָלען זיין בערעכטיגט צו האָבען, און קאָנען אויסבילדען לערן יונגלעך.

אמת, — לו טן געזאָגט – וועט דאָס לערן יונגעל, וועלכעס האָט נישט קיין אָפּמאַך מיט זיין מייסטער, האָבען שוועריגקייטען בכדי צו קאָנען בעקומען דעם טיטל „טשעלאַדניק", און שפּעטער אויך „מייסטער". אויב ס'רוב יוד. „מייסטערס" פערנאַכלעסיגען דאָס, איז עס זיכער נישט פון קיין בייזען ווילען, נאָר צוליב סיבות — מעגליך מעהר נישט ווי די, וועלכע איך האָב שוין אויבען אָנגעוויזען. אָבער ביי קיין פאַל וועט דאָ די לוסטראַציע קאָמיסיעס גאָרנישט אויפטוען. פון דעם אַלעם איז קלאָר: אַז די יוד. ראַטמענער אין האַנטוו. קאַמער האָבען בעדאַרפט זיין געגען אַזעלכע לוסטראַציעס. די אילוזיע, אַז די לוסטראַציע־קאָמיסיעס וועלען ראַטעווען דעם האַנטווערקער פון דער שווערער לאַגע האָבען אַ טייל אַזוי פערשיכּורט, אַז ווען די פראַגע איז געשטאַנען אויף אַ קאָנפערענץ פון די יוד. ראַטמענער פון האַנטוו. קאַמער, מיט די פאָרשטייער פון די יוד. צעכן, איז נעגען אַ קליינע מינדערהייט — די יוד. ראַטמענער געגעבען געוואָרען די פולמאַכט צו שטימען פאַר לוסטראַציעס. מעגליך, אַז דאָס איז געווען צוליב דעם וואָס די פראַגע איז געוואָרען ווייניג אויפגעקלערט.

אָבער ס'איז נאָך נישט צו שפּעט, דער היינטיגער צוזאַמענשטעל אין האַנטוו. קאַמער איז אַזעלכער, אַז די יודען בילדען דאָס צינגעל פון וואָג־שאָל, און זענען דער איינציגער כוח איבער דעם — אָדער יענער פּונקט — צו דעצידירען. די פראַגע פון לוסטראַציע גייט אַרויס ווייט איבער די גרעניצען פון ריינע האַנטווערקער אינטערעסען. דער בעשלוס איז פאַרן יוד. בעל־מלאכה אַ שעדליכער. די יוד. ראַטמענער דאַרפען שטימען געגען לוסטראַציעס, אָדער דעם ענין פּעישלעפּען. דורך דער צייט פיהרען אַ כסדרדיגע פּראָפּאַגאַנדע צווישען די יוד. בעל־מלאכות, אַז זיי זאָלען אַדורכפיהרען עקזאַמענס, בעמיהען זיך דער אָפּצאָל פאַר אַזעלכע זאָל זיין אַ מינימאַלער, בכדי אַ יוד. יוגענטליכער זאָל קאָנען געפונען אַ מעגליכקייט צו דערלערנען אַ מלאכה ביי אַ יודישען מייסטער. אָבער, אַז די לוסטראַציעס וועלען העלפען לינדערן די נויט פון יוד. בעל־מלאכה, דאָס קאָן נאָר בלייבען אַנ'אילוזיע.

א. קליינער

וועגען געהעכערטע לאָקאַל־שטייער

אַזוי ווי עס איז שוין בעוואוסט, איז דער לאָקאַל שטייער געהעכערט געוואָרען אויף 12 פּראָצענט פאַר וואוינונגען פון 3 שטובען מיט אַ קוך אָן.

עס טרעפען זיך פאַלען, אַז האַנדווערקער, וואָס בעזיצען 2 שטובען אויף אַ וואוינונג און 2 שטובען אויף אַ ווערקשטעל, שיקט דער מאַגיסטראַט אַרויס אַ שטייער־צעטעל אויף 12 פּראָצ. רעכנענדיג דאָס אַלץ 4 שטוביגע וואוינונג.

דער אָרט ערלעדיגען איז נישט געזעצליך, דאַמאַלס, ווען די ווערקשטעל איז אָבגעזונדערט פון דער וואוינונג, ד. ה. די ווערקשטעל געפונט זיך אין איין אָפּיציגע און די וואוינונג אין דער צווייטער, אָדער די ווערקשטעל איז פון איין זייט און די וואוינונג פון דער צווייטער —

אין אַזאַ פאַל דאַרף דער בעטרעפענדער אין פערלויף פון 14 טאָג פון דערהאַלטען דעם שטייער צעטעל, אַרויסנעהמען אַ בעשייניגונג פון הויזווירט, אַז ער בעזיצט אין דעם הויז 2 בעזונדערע וואוינונגען, צו 2 שטובען, איינע אויף אַ ווערקשטעל און די צווייטע אויף אַ וואוינונג, אַנשרייבען אין מאַגיסטראַט אַ רעקורס, ביילעגענדיג די בעשייניגונג.

גלייכצייטיג דאַרף בעמערקט ווערען, אַז ווערקשטעלען וואָס געפונען זיך אין געביידעס, וועלכע טראָגען דעם כאַראַקטער פון פאַבריקס־געביידעס זענען אינגאַנצען בעפרייט פון לאָקאַל־שטייער.

——=[:o:]=——

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג ל׳ 8 אדר א׳ תרצ״ב

מערץ

זון-אויפגאנג 6.21
זון-אונטערגאנג 5.24

גרויסע מיליטער-בעשטעלונגען פאר דער לאדזער אינדוסטריע

וועלכע לאדזער פירמעס האבען בעקומען בעשטעלונגען?

(2) דאס קריגס-מיניסטעריום האט געמאכט גרויסע בעשטעלונגען פאר דער ארמעע ביי פאלגענדע לאדזער פירמעס:

גרויסע בעשטעלונגען האבען בעקומען די פירמעס: אייזערט, א. פרוסאק, ה. לאנדסבערג, א.ג. בארסט און ס. באימשינסקי, שוויקערט, לעאנארד און וועלקער און גירבארדט.

צו די דאזיגע מיליטער-בעשטעלונגען וועט נויטיג זיין אנ׳ערך 84000 קילא אינלענדישע בו… וואשענע וואל, אדער 250000 קילא אומגעוואשענ…

פון ה״אנדעלס-געריכט

„באַרישאווער אפרעטור״ צאהלט אויס פולע 100 פראצ. — פירמע „גוסטאוו סים״ פערפענטליכט אנ׳אופאדאשטש. — די פירמע „טשקוויאניאנץ״ בעט א „נאדזור״

אויף דער נעכטיגער זיצונג האט דאס האנדעלס-געריכט פערעפענטליכט אנ׳אופאדלאשטש די בוי-פירמע „גוסטאוו סים״, (גדאנסקא 84).

דער בילאנס אויפן 31-טען דעצעמבער 1931 שליסט זיך מיט דער סומע 226,720,27 זל.

דער געפאלענער איז געשטעלט געווארען אונטער פאליצייאישער אויפזיכט.

* * *

סוף יאנואר ד. י. איז הארגעקומען א קרעדיטארען-פערזאמלונג פון דער געפאלענער פירמע „באַרישאוור אפרעטור און דרוקעריי״, וואלף גוטגאלד און שותף״, די פירמע האט פארגעלעגט צו בעצאהלען די חובות אין פולע הונדערט פראצענט, אויסצוצאהלען 4 האלביעהרליכע ראטעס אהן ציינזען, אויף וואס די קרעדיטארען האבען מסכים געווען.

נעכטען האט דאס געריכט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

דאס געריכט האט גענעבען דער געפאלענער פירמע „בעטאן״ א צוויי-וואכענדיגען צוגאב-טערמין.

* * *

אלס קאנדידאטען אויף סינדיק פון אופאדלאשטש פון דער „עקצ. געז. יאקוב שפיגעל… יורשים״ זענען ארויסגעשטעלט געווארען די … וואקאטען פרידמאן און טראיאנאווסקי.

* * *

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון האנדעלסגעריכט, האט די פירמע „א. פ. טשקוויאניאנץ״ וויין און דעליקאטעסען-געשעפט (פעטריק. 69) אפ… גענעבען א ביטע וועגען א „נאדזור״. דער בילאנ… אויפן 1-טען יאנואר ד. י. שליסט זיך מיט א סומ… פון 195,656 זל. דער אייגענער קאפיטאל (איבע… די אקטיווען) מאכט אויס 69,136 זל.

ריטשאלט-שטייער אין מאנופאקטור, יוטע און קונסט-זייד-אינדוסטריע מוז וואס גיכער איינגעפירט ווערען

רעזאלוציעס אויפ׳ן מאנופאקטוריסטען-צוזאמענפאהר אין ווארשא

(2) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט קומט איצט פאר אין ווארשא א צוזאמענפאהר פון מאנופאקטור-סוחרים וועגען דעם ריטשאלט-שטייער אין דער מאנופאקטור-בראנזשע.

פון לאדז זענען צו דעם צוזאמענפאהר ארויסגעפאהרען אדוו. היימאן, פרעזעס לעווענשטיין און זיידעמאן. א חוץ פון לאדז בעטייליגען זיך אין דעם צוזאמענפאהר אויך דעלעגאטען פון ווילנא, ווארשא און אנדערע שטעט.

די קאנפערענץ האט געעפענט דעפ. ווישליצקי. אין דער דיסקוסיע האבען זיך אויך בעטייליגט די לאדזער דעלעגאטען אדוו. היימאן און פרעזעס לעוושטיין.

נאך די דעבאטען איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, אין וועלכער ס׳ווערט אונטערגעשטראכען די דרינגליכקייט פון איינפיהרען דעם ריטשאלט-שטייער אין דער מאנופאקטור-בראנזשע. אויך פאר שטריק, יוטע און קונסט-זייד-אויסארבייטונגען. דער שטייער דארף גענומען ווערען ביים אימפארט פון רויהע שטאפען און פון גארן.

די רעזאלוציעס, וועט א ספעציעלע דעלעגאציע איבערגעבען דעם פינאנץ-און האנדעלסמיניסטעריום.

אנ׳ „ארימער״ הויז-ווירט נעמט שטיצע אין מאגיסטראט

פערמשפט אויף 3 חדשים תפיסה

(2) דער הויז-ווירט מיכאל גלאדקאווסקי, פון טאקאזשעווסקא 12, האט זיינער צייט זיך געווענדעט צו דער אפטיילונג פון געז. אויפזיכט ביים מאגיסטראט מיט א ביטע, מ׳זאל איהם געבען שטיצע, מחמת ער געפינט זיך אין א קריטישער לאגע. די ביטע איז בעשטעטיגט געווארען, צוליב וואס ער האט א צייט לאנג בעקומען שטיצע.

נאכדעם, ווי ס׳איז בעוואוסט געווארען ווער ס׳איז דער „נצרך״, האט מען איהם די שטיצע צוגענומען און נעכטען איז דער ארימער הויז-ווירט פערמשפט געווארען אויף 3 חדשים תפיסה.

יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג

פון דער קאאפעראטיווער הויז-בעזיצער קרעדיט-געזעלשאפט

(2) אין לאקאל פון דער קרעדיט-געזעלשאפט (פאמארסקא 21) איז נעכטען פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דעם קרעדיט-קאאפעראטיוו פון די הויז-בעזיצער.

די פערזאמלונג איז געעפענט געווארען פון ה׳ קלוקאוו. אלס פארזיצער ווערט מיט א מעהרהייט שטימען געוועהלט דיר. מאטשינסקי, סעקרעטאר — אויערבאך און אסעסארען די ה״ה: בראדזשינסקא, ראטע און לאטקע.

פון דעם קאסע-בעריכט, וואס איז אפגעגעבען געווארען פון ה׳ דאבראניץ, איז צו זעהען, אז דער נעטא ריוח בעטרעפט 16,578,19 גר. דער פרעלימינאר-בודזשעט אויפ׳ן יאהר 1932 אויף א סומע פון 39,500 זל. (1931 איז דער בודזשעט געווען 29,400 זל). דעם בודזשעט האט די פערוואלטונג די רעכט צו פערגרעסערען אויף 20 פראצ. דער בודזשעט ווערט איינשטימיג אנגענומען. אויך דער פראיעקט פון צוטיילען די רוחים ווערט אנגענומען.

די צוגאב-וואהלען צום ראט האבען געגעבען פאלגענדען רעזולטאט: בארטשאק, שמיד, פידלער, האנעמאן און דעפ. שימעל. קאנדידאטען: אינוש. גאלץ, מילער, ליפסקי, וואגנער, קאמיש און ספאדעקוויטש.

ס׳איז בעשלאסען געווארען, אז די הכסטע הלואה, וואס די מיטגלידער קענען בעקומען איז 5000 זל. די קאאפעראטיווע קר. געז. קען נעמען הלואות לויט דער הויך פון די פייען פלוס דעם אייגענעם קאפיטאל. דערמיט איז די פערזאמלונג געשלאסען געווארען.

אנפאל אויפ׳ן לאקאל פון יודישען שוסטער-צעך

קאנקורענטען דעמאלירען דאס לאקאל און ווילען מאכען שבת פאר זיך

(א) אין לאקאל פון יודישען שוסטער-צעך, (זאכאדניע 66) האבען זיך נעכטען אריינגעריסען מיטגלידער פון א צווייטען קאנקורענץ-פעראיין א׳ן האבען דעמאלירט די גאנצע איינריכטונג און אזוי ארום געוואלט אקופירען דעם לאקאל פאר זייער אייגענעם נעבריוך.

די פאליציי האט זיי אבער געשטערט און צונויפגעשטעלט א פראטאקאל.

פערזענליכעס

די טעג האט צוריקגעקעהרט פון א לענגערער שטודיען רייזע איבער די פעראייניגטע שטאטען דער היגער זשורנאליסט און פערזאנג י. מ פאזנאנסקי.

בעשטראפט פאר וועלען צוויי מאל אפגעבען די שטימע

אפקלאנגען פון די לעצטע קהלה-וואהלען אין לאדז

(2) אויף דער בעשולדיגונגס-באנק פון שטעטישען געריכט איז נעכטען געשטאנען דער 49 יעהריגער וואלף פעדער, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען, אז ביי די לעצטע קהלה וואהלען, האט ער צוויי מאל אפגעגעבען די שטימע. צום צווייטען מאל, האט ער געשטימט פאר א געוויסען בעריל פעדער.

ער האט זיך פערטיידיגט, אז ער האט נישט געוואוסט פון די וואהל-פארשריפטען, אז פאר א צווייטע פערזאן טאר מען נישט אפגעבען קיין שטימע, אז דערצו האט איהם עמיצער צוגערעדט.

דאס געריכט האט פעדער׳ן פערמשפט אויף 50 זל. שטראף אדער 7 טעג ארעסט.

ווער איז בעפרייט פון עלעקטריע-שטייער?

(2) ווי מ׳אינפארמירט פון דער פינאנץ-קאמער, וועט דער עלעקטריע-שטייער גענומען ווערען פון די קאנסומענטען מיט׳ן אויסנאהם, ווען דער שטראם קען פערנוצט ווערען צו פערשידענע צוועקען, ווי: מעדיצינישע צוועקען, סיגנאליזאציע קאנטראלע א. אנד. אין די פאלען, ווערט די ענערגיע נישט בערעכענט פאר קיין ליכט-צוועק.

א חוץ דעם, אונטערליגט נישט דער ליכט-שטייער פון מלוכה׳שע, קאמונאלע און מיליטער-אינסטיטוציעס, באן, פאסט, טעלעגראף און טעלעפאן.

וואס קען מען נישט סעקוועסטרירען?

פון צווישען די זאכען, וועלכע דער סעקוועסטראטאר האט נישט קיין רעכט צו פערקויפען קומען אין בעטראכט פאר האנדווערקער און קליין-אינדוסטריעלער: 1. אלע ארט מכשירים און מאשינען, וועלכע ווערען בענוצט אויסצופיהרען דאס פאך, דערביי נאך די, אויף וועלכע אדער מיט וועלכע מען ארבייט.

2. גארדעראבע (קליידונג), בעטען, וועש, שטוב מכשירים, וועלכע זענען נישט צו ענטבעהרען פאר׳ן צאהלער אדער פאר זיינע שטוב-מענשען.

3. עסענווארג און בעהייצונגס-מאטעריאל אויף 14 טאג פאר דער גאנצער פאמיליע.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) פאטאש (פל. קאשטשעלני 10), בארעמזא (פאמארסקא 12), מילער (פעטריק. 46), עפשטיין (פעטריק. 225), גארטשיצקי (פשעיאזד 59), אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 50).

א פרוי הענגט זיך אין איהר אייגענער וואוינונג

בעצייטענס אפגעשניטען פון דער תליה

(א) אויף דער טרעלענבערג-גאס 9 האט זיך אין איהר אייגענער וואוינונג אויפגעהאנגען די דארטיגע איינוואוינערין מאריא פיצע, ס׳איז געלונגען זי אפצושניידען פון דער תליה נאך א לעבעדיגע.

א קאסיר פון פינאנץ-אמט פערמשפט אויף א חודש תפיסה

(א) פאר׳ן שטאטישען געריכט איז נעכטען געשטאנען דער געוועזענער קאסיר פון 2-טען פינאנץ-אמט — יוזעף טושינסקי, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין אראפלאזען איינגעצאהלטע שטייער-סומעס צו זיך אין דער קעשענע.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט צו א חודש תפיסה אפצולעגען די שטראף אויף 3 יאהר.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער

אלעע 1-טער מאי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאן.

גאסטשפילן פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט-טעאטער „ארט״

קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.

היינט, דינסטאג-נאר 1 פארשטעלונג אנהויב 9,45 אווענד
ווידערהאלונג פון 25-טען יובילעאום-פראגראם

„שמחות ביי יודען״

אין 2 טיילען, 13 בילדער.

1) פראלאג, 2) בין מנחה למעריב, 3) וואלס, 4) וויא, פערדעלעך!... 5) אבריוש און דאברוש, 6) שמענדריקעס, 7) נעראנגעל, 8) שרה-באנדע, 9) אלע זענען גוט, 10) אינדרא, 11) ראוי לחופה, 12) דער ארעסטאנט פון נאוואמיעסקא, 13) פינאל: שמחות ביי יודען.

טעקסטען: מ. בראדערזאן, י. אבערזשאנעק, א. גאלדפאדען און פ. פיאדראוו. מוזיק: קאמפ. דוד בייגעלמאן, פ. לישט און פאלקס-מאטיווען. דעקאראציעס און קאסטיומען: דינה מאטיס. רעזשי: ש. דזשיגאן און י. שומאכער. קאנצערט-מייסטער: ש. ביינעלמאן, בינע-אינספ מ. קאן.

עס בעטייליגען זיך (לויט א״ב): ש. גאלדשטיין, מרים דאלסקא, ש. דזשיגאן, שיינע מוים, צילי סטאל, מ. פעטערמאן, מ. פולאווער, מ. קאן, י. ריינגאס, י. שומאכער, י. שיפער און א. קינסטלערישער טאנץ-קווארטעט. די קאסע איז אפען פון 6 א זייגער אין אווענד.

רייכער יודישער זאַקען־פאַבריקאַנט

פערנאַרט זיין אָרימע בלינדע שוועסטער אין פריוט פאַר קאַליקעס

אומגליקליכע בלינדע פרוי וויל זיך אַראָפּוואַרפען פון פענסטער

איין פריוט פאַר קאַליקעס (זאַבאַדניע 20) האָט מען די טעג געבראַכט אַ בלינדע יודישע פרוי.

אַזוי ווי מ'האָט די פרוי אַריינגעפיהרט צווישען די קאַליקעס, האָט זי מיט שרעק זיך געפרעגט: וואו בין איך? וואו האָט מען מיך אַריינגעבראַכט?

אַז מ'האָט איהר דערצעהלט, אַז זי איז אין פריוט פאַר קאַליקעס, האָט זי געמאַכט אַ שרעקליך געוואַלד. האָט זיך גענומען רייסען די האָהר פון קאָפּ, און גענומען רייסען פון זיך די קליידער.

די קאַליקעס האָבען זי געפרובט בערוהיגען, ס'האָט אָבער גאָרנישט געהאָלפען. זי האָט געליאַרעמט און געשריגען, אַז זי וועט זיך אַ מעשה אַנטון. אויב מ'וועט זי פון דאָרט נישט אַרויסנעהמען.

אַז די אומגליקליכע פרוי האָט זיך בערוהיגט האָט זי דערצעהלט איהר טראַגישע געשיכטע:

זי האָט אַ רייכען ברודער, אַ בעקאַנטען זאַקען פאַבריקאַנט, אַ געוויסען ד. אויף פּולנאַצנאַ גאַס.

מיט אַנ'ערך צעהן יאָהר צוריק, האָט ביי דעם רייכען ברודער אין דער פאַבריק געאַרבייט איהר איינאיינציגע טאָכטער רבקה. איהר אויג אין קאָפּ, די איינציגע שפּייזערין (זי איז אַנ'אַלמנה), האָט שווער און ביטער געהאָרעוועט און די שווער אויסגעראַצעוועטע שכירות האָט זי אָפּגעגעבען דער מוטער.

אַזוי איז געשעהן אַנ'אומגליק, רבקה'לע איז אַריינגעכאַפּט געוואָרען אין דער מאַשין. דאָס אָרימע קינד האָט אַפילו נישט בעוויזען אַ פּיפּס צו טון, און אין מיין ברודערס פאַבריק האָט זי געבעהן איהר כשרע נשמה אויסגעהויכט.

די אומגליקליכע פרוי וויינט מיט ביטערע טרערען, און דערצעהלט ווייטער די טראַגישע געשיכטע:

נאָך מיין קינדס טויט, האָב איך בוכען טרערען אויסגעגאָסען, גאַנצע נעכט האָב איך די קיישענס מיט מיינע טרערען בענעצט אַזוילאַנג ביז מיינע אויגען האָבען אויסגעטרוקענט, און דאָס ליכט פון מיינע אויגען איז פערלאָשען געוואָרען אויף אייביג.

מיין רייכער ברודער האָט אַפילו נישט געוואָלט הערען פון מיר, נאָך גוט, וואָס מיין צווייטער אָרימער ברודער האָט זיך אויף מיר דערבאַרימט און האָט מיך אַריינגענומען צו זיך אין זיין אָרימע וואוינונג אויף זגערזשער 40.

איז אָבער די לעצטע צייט מיין אָרימער ברודער אַזוי געדרוקט געוואָרען אַז ער איז מעהר נישט געווען ביכולת מיך אויסצוהאַלטען, גוטע מענשען האָבען גענומען רעדען מיט מיין רייכען ברודער, ער זאָל זיך דערבאַרימען אויף זיין אומגליקליכע, בלינדער שוועסטער, ער האָט דאָך אַזוי פיל „פּאָקאָד־יעס", מיט דינסטען, און פון אַלעם גוטען, וואָס קען עס איהם שאַטען? האָט ער אָבער געזאָגט ניין און ניין: ער וויל נישט קיין קאַליקעס ביי זיך אין שטוב.

— וואָס דאַרפט איהר מעהר — האָט די פרוי זיך געווישט די טרעהרען — אַפילו דער רבי אַליין, האָט אויך צו איהם געשריבען, אַ בריף, און ער האָט אַ האַרץ פון אַ טאַטער.

ערשט מיט צוויי וואָכען צוריק האָט מען קוים ביי איהם געפּועלט ער זאָל מיך אַריינגעהמען צו זיך. איך האָב געדאַנקט און געלויבט זיין ליבען נאָמען און מיין רייכען ברודער אַנגעוואונשען אַ לאַנג לעבען פאַר דעם חסד, וואָס ער האָט מיר געטון, וואָס איך וועל כאָטש האָבען אַ שטיקעלע מקום מנוחה ווי לאַנג גאָט וועט מיר שענקען ס'לעבען..

און דאָ הערט, מענשען, מיינע ליבע, וואָס איז געשעהן:

מיט 8 טעג צוריק קומט צו מיר אַריין מיין ברודערס אַ חבר, איטשע הענעך, הייסט ער, אַ חסידישער יוד פון דער נאַוואָמייסקאַ גאַס, און נעהמט מיט מיר אייַנטענה'ן, אַז ס'איז פאַר מיר נישט קיין תכלית צו זיין ביי אַ ברודער, אַז ער האָט פאַר מיר אַ וואוינונג ביי אַ בכבודע פאַמיליע, וואו ס'וועט מיר זיין וואויל, און אַז מיין רייכער ברודער וועט פאַר מיר צאָהלען פאַר אַלעם.

דער דאָזיגער איטשע הענעך האָט איז מיר אַזוילאַנג אַריינגערעדט, ביז איך האָב מיך געלאָזט צורעדען. ער האָט מיך גענומען ביי דער האַנד און האָט מיך געפיהרט.

איך בין דאָך בלינד, איך האָב דאָך נישט געוואוסט וואו ער פיהרט מיך, ביז איך בין געגאַנגען, און איצט זעהט, מענשען מיינע ליבע, וואו איטשע הענעך, אַ חסידישער יוד, האָט מיך פערפיהרט — אין אַ פריוט פאַר קאַליקעס בין איך! אָפּגענאַרט מיך! ווי לעגט מען עס אַ בלינדען אַ שטעקען אין וועג!

דאָ האָט זיך די אומגליקליכע פרוי שטאַרק צעוויינט, געליאַרעמט און געמאַכט געוואַלדען: לאָזט מיך אַרויס פון דאַנען, אַדער ווייזט מיר וואו ס'פענסטער געפינט זיך. איך וויל אַ סוף מאַכען צו מיין לעבען, לאָזט מיך צו מיין מאַן און צו מיין ליכטיג, טייערע רבקה'לע־...

אין פריוט פאַר קאַליקעס קענען איצט די אָרימע בייגאַכט קיין אויג נישט צו טון, גאַנצע נעכט דרעהט זיך די אומגליקליכע בלינדע פרוי אַרום ווי אַ שאָטען אויף דער וואַנד, און זוכט... אַ פענסטער.

א—ס.

פערברעכערישע מוטער

וואַרפט אַוועק אַ צווילינג אין וויסטען וואַלד

א פּויער איז זיך מרחם אויף די עופה'לעך. ... נעמט זיי צו זיך

(2) אין דאָרף גראַהאָווו היינטער לאָדז האָט אַ פּוהרמאַן געפונען אין וואַלד צוויי ניי־געבוירענע קינדער. אַ יונגעלע מיט אַ מיידעלע. דער פּויער האָט די עופהלעך איינגעוויקעלט אין זיין פּעלץ, און זיי אָפּגעפיהרט אין נעהנטע'ען פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט.

ווי ס'ווייזט אויס זענען די קינדער אַ צווילינג. די קינדער האָט צוגענומען אַ קינדערלאָזער פּויער צו דערציהען.

פּאָליציי זוכט די פערברעכערישע מוטער.

א רעטונג צום קריזיס!!!
קויפט א לאָס צו דער איצטיגער 5. קלאַס אין דער איינציג-בעוואוסטער און גליקליכער קאָלעקטור פון
F. BRAJTSZTAJN
Łódź, Piotrkowska 14
telefon 142-47
וואו עס זענען שוין טויזענדער מענשען גליקליך געוואָרען. די ציהונג קומט שוין פאַר דעם דאָנערשטאָג, דעם 10-טען מערץ ד. י.
פערשפּעטיגט נישט! כל הקודם זוכה!
ביי דער צווייטער קלאַס איז אין מיין קאָלעקטור געפאַלען
№ 89011 אויף זל. 30.000

אַנ'אויטאָ אין פלאַמען

צום גליק אהן מענשליכע קרבנות

(2) אויפ'ן שאָסע צווישען דאָרף ציגאַנקאַ און ראַמביען, היינטער לאָדז האָט זיך פּלוצלינג אָנגעצונדען אַ פּאַסאַזשיר-אויטאָ. אין אויטאָ איז געפאָהרען דער אויטאָ-בעזיצער אָסקאַר פּלאַסקאַ פון לאָדז מיט זיין פאַמיליע. דער אויטאָ איז אינגאַנצען פערברענט געוואָרען. צום גליק זענען קיין מענשליכע קרבנות נישט געווען. דער שאָדען בעטרעפט 16.000 זל.

מ'דאַרף נישט טראָגען פעלצען אין לאָמבאַרד

לאָדזער גנבים 'אַרגען שוין דערפאַר...

(א) די לאָדזער גנבים האָבען זיך איצט גענומען צו דער „פוטער-בראַנזשע". בלויז דעם נעכטיגען טאָג, האָבען זיי זיך געהאָלפען צו 3 פעלצען:

ביים דענטיסט סטאָק (פּעטריק. 83) האָבען זיי פון קאָרידאָר אַרויסגענומען אַ פעלץ פון אַ פּאַציענט אין דער ווערט פון 1200 זל.

ביי ש. קוטנער (פּעטריק. 44) האָבען זיי גענבעט אַ פעלץ פאַר 1000 זל.

פון אברהם גרינבלאַט'ס וואוינונג, האָט מען אַרויסגעגנבעט אַ פעלץ פאַר 1500 זל.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָווענד.
בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

די נייעסטע פּערפומען
אויך אַלערליי אינ- און אויסלענדישע קאָסמעטיק
עמפּפעהלט צו קאָנקורענץ-פּרייזען
די מאָדערנסטע פּערפומעריע
פאַר אַנגראָסיסטען — ספּעציעלער ראַבאַט
הורט און דעטייל!
J. DRUKIER
ZAWADZKA 5, TELEFON 175-92

הלאָנג-קינאָ-טעאַטער
APOLLO
היינט און פאָלגענדע טעג!
העלדישע עפּאָפּיי פון די געשיכטען פון די קאַמפען מיט'ן צאַריזם וועגען דער אומאָבהענגיגקייט פון פּוילען א. ג.
10 פון פּאַוויאַק
מעכטיגער פילם אויפ'ן גרונד פון די זכרונות פון Jan-Jur Gorzechowski
אין די הויפּטראָלען:
ZOFJA BATYCKA
BOGUSŁAW SAMBORSKI
ADAM BRODZISZ
KARLINA LUBIENSKA
JOZEF WĘGRZYN
אַנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג—12 אַ זייגער בייטאָג.
נעכסטער פּראָגראַם: „דערלייזונג" לויט טאָלסטאָי

ר. איזראַעל.

פּערלען

(115

א סענסאַציאָנעל־עראָטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

בערנאַרד האָט דערצעהלט פּערעלען, אַז לעאָן האָט פאַר זיין אַרעסט איבערגעלאָזען גאָלד'ן עפּעס געהיימע דאָקומענטען. ער האָט אָבער גענומען אַ וואָרט ביי גאָלד'ן קיינעם די דאָזיגע דאָקומענטען נישט צו געבען און נישט צו ווייזען. איך בין זיכער, אַז דאָס זענען זעהר וויכטיגע דאָקומענטען, וועלכע וועלען אונז אַרויספיהרען אויף דעם ריכטיגען וועג אין דער אמת'ער ריכטונג, פון ענטדעקען און אָפּטרייסלען זיך פון די אַלע פערברעכענס.

— דאָס איז אפשר אַלץ אמת, וואָס בערנאַרד זאָגט, האָט גאָלד געענטפערט, אָבער איך ווייס נישט, צי איך האָב אַ רעכט צו ברעכען מיין וואָרט, וועלכעס איך האָב געגעבען לעאָנען. אמת, אַז איך האָב דעמאָלט אַפילו נישט געטראַכט וועגען דעם, אַז מיין וואָרט וועט אויסגענוצט ווערען צו בעהאַלטען פערברעכענס און ברענגען צו ביינע אומגליקען, אָבער דאָך האָב איך דאָך מיין וואָרט געגעבען.

— איהר זענט זעהר אַנ'אָנשטענדיגער מענש ד"ר גאָלד, קיינער צווייפעלט נישט דעריין, אָבער אייער אָנשטענדיגקייט טאָר דאָך נישט זיין קיין דעק־מאַנטעל פאַר פערשידענע פערברעכענס און אומגליקען. איהר דאַרפט זיך נישט מעהר האַלטען אין אייער וואָרט און איינמאָל פאַר אַלעמאָל צוהעלפען צו דעם, אַז צו דעם פערשאָלטענעם, געהיימנישפולען פּלאָנטער זאָל נעהמען אַ סוף.

— אייער ווילען וועל איך מיך נישט אַ קעגענשטעלען, האָט ד"ר גאָלד געענטפערט. מיר וועלען פאָהרען צו מיר אַהיים און אַדורכזעהען דאָס געהיימניש, וואָס לעאָן האָט ביי מיר איבערגעלאָזען.

— נאָר מיט רוה, נאָר איבערגערעכענט, נישט היצען זיך. איך בין זיכער, אַז מ'היט אונז איצט פונקט אַזוי, ווי מ'האָט אונז שטענדיג געהיטען. יעדער נישט אויסגערעכענטער שריט, קען אונז זעהר פיל קאָסטען. מיר זענען נישט זיכער, וואָס קען אונז טרעפען דעמאָלט וועלען מיר שוין זיין ביים סוף פון אונזער ציל.

אַלע זענען מסכים געווען מיט בערנאַרדס אויספיהרונגען. די ביז־איצטיגע פּראַקטיק האָט דערוויזען, אַז בערנאַרד איז גערעכט און אַלע האָבען געוואַרט ביז בערנאַרד וועט זאָגען, ווי אַזוי צו האַנדלען. דערביי איז די געשפּאַנטקייט און ניי־גיעריגקייט ביי אַלע געשטיגען. ס'האָט זיך געפיהלט, אַז אין לעאָנס בעהאַלטענע דאָקומענטען ליגט טאַקע דער סוד, וועלכען זיי זוכען אַזוי לאַנג און וועלכער קען אויפקלערען די גאַנצע לאַגע.

קאַפּיטעל 23

וואָס איז מיט מרים'ען?

— איך האָב דעם בריף שוין פערענדיגט. שוין אונטערגעשריבען, דוכט זיך, אַז מעהר קען איך. איך שוין נישט נוצליך זיין, האָט מרים'ן געזאָגט צו זשאָרזשען. איהר קענט דאָך מיך שוין בעפרייען.

— ניין, איך קען דאָס נישט, ווייל איך האָב מיר איבערגעלעגט דעם ענין, איהר וועט מיר נאָך זעהר פיל נוצען ברענגען.

— דהיינו, וואָס מיינט איהר דערמיט צו זאָגען? האָט מרים מיט דער גרעסטער שרעק געפרעגט.

— באַלד וועט איך אַלץ קלאָר ווערען. איהר דאַרפט וויסען, אַז ווען מ'פאַלט אַריין אין אַזעלכע הענד ווי מיינע און אונטער אַזעלכע אויגען ווי מיינע קען מען אַזוי שנעל נישט אַרויס. איך מוז ביי יעדער זאַך פערדינען, נאָכמעהר, ווען איך בין איצט אין אַזאַ שלעכטער לאַגע ווי איצט.

מרים האָט געציטערט. ערשט איצט האָט זי זיך אָריענטירט אין וואָס פאַראַ שרעקליכער לאַגע זי געפינט זיך.

— וואָס ווילט איהר פון מיר? וואָס האָב איך אייך פאַראַ שלעכטס געטון? וואָס פּייניגט איהר מיך?

— איך פּייניג אייך נאָך נישט. דאָס וועט ערשט אפשר פאָרקומען, דערווייל דאַרף מען אָבער שווייגען, און גאָרנישט רעדען. דאָס איבעריגע וועט ערשט קומען.

פרידאַ, קום נאָר אַריין פרידאַ, איך וועל דיך בעקענען מיט אַ פריינדין.

פון שכנות'דיגען צימער איז אַריינגעקומען פרידאַ. אַ פערשעהמטע מיט אַראָפּגעלאָזענע אויגען, האָט זי געקוקט אויף דער פּאָדלאָגע, זי האָט נישט געהאַט די העזה צו קוקען גלייך אין די אויגען אַריין דעם פרעמדען מיידעל.

מרים האָט פרידאַן גלייך דערקענט, זי האָט זיך גלייך דערמאָהנט, אַז זי האָט די פרוי געזעהען דעמאָלט ווען זי איז געקומען צו יאַקוב גרינפעלד איהם איבערצוגעבען דעם בריף פון אַדוואָקאַט פּזשיגורסקי.

— אָט זעהט איהר, האָט זשאָרזש מיט'ן גאַנצען ציניזם געזאָגט, די פרוי, וואָס איהר זעהט דאָ איז די געזעצליכע פרוי פון יאַקוב גרינפעלד, צוליב זיין פערשווּאונדען האָט די דאָזיגע פרוי, וועלכע איז מיינע אַ שוועסטער פערלוירען אַלץ אויף דער וועלט. איהר מאַן, פערמעגען, האָפענונגען, דאָס אַלץ האָבען געטון ניעדערטרעכטיגע פערברעכער, מערדער, וועלכע האָבען זיך געוואָלט נוקם זיין אָן איהם און אויך אין מיין שוועסטער, איך וועל דערפאַר גרויזאַם נקמה נעהמען.

— אָבער, וואָס בין איך שולדיג אין דעם אַלעם, צו וואָס האַלט איהר מיך דאָ און פאַר וואָס שרעקט איהר מיך. איך בעט אייך, איך בין אַזוי אָפּגעשוואַכט פון דעם שווערען פאַרפאַל, וואָס איך האָב אין אָוונד געהאַט און פון דער גאַנצער שרעקליכער איבערלעבעניש, לאָזט מיך אַהיים. איך האָב אייך גאָרנישט געטון, איך בין אייך דאַנקבאַר געווען פאַר דער געפעליגקייט, וואָס איהר האָט מיר אַמאָל געטון ביי גרינפעלדען איינדערהיים און איך האָב אייך ווייטער קיין שלעכטס נישט געוואָלט טון.

— ליבעס פרייילין, איהר זענט זעהר נאַאיוו, אויב איהר רעדט צו מיר אויף דעם אופן. מיט מיר קענט איהר מיט אַזעלכע מיטלען נישט ווירקען. איהר דאַרפט דערווייל וואַרטען געדולדיג ביז איך וועל געניי נאָכטראַכטען, וואָס ווייטער צו טון, איך גיב אייך דאָ צו געזעלשאַפט מיין שוועסטער, כדי ס'זאָל אייך געהן אַביסעל פרעהליכער, אָבער דערווייל קענט איהר אַפילו נישט רעדען וועגען בעפרייט ווערען פון דאַנען. די סיטואַציע מוז צוערשט קלאָר ווערען.

מרים האָט געפיהלט, אַז די כוחות פערלאָזען זי, אַז זי וועט דאָס מעהר נישט אויסהאַלטען, דאָך האָט זי זיך געשטאַרקט, כדי צו זיין וואַך.

(פאָרטזעצונג קומט).

פארזיכטיג מיט שעדליך זאלץ!
פא דעם בענוצען. דארף מען עס לאזען אונטערזוכען

(2) אין צוזאמענהאנג מיט דער זאלץ-אפערע וועגען וועלכער מיר האבען שוין מיטגעטיילט, זענען ארעסטירט געווארען 52 פערזאן. וועלכע האבען זיך פערנומען מיט דעם פערשפרייטען דאס זאלץ, וואס איז געפעהרליך פאר'ן געזונד.

צוליב דעם פערדאכט אז דאס זאלץ געפינט זיך שוין אין פריוואט-שטובען צום געברויך, מאכט מען אויפמערקזאם צו זיין פארזיכטיג, און פאר'ן גע ברויך צו שיקען פרובען צום מלוכהשען אונטערזו- כונגס-אמט (גדאנסקא 44) וואו די אונטערזוכונג ווערט געמאכט אומזיסט.

א לייטער פון דער קר.-קאסע פאר'ן געריכט
אורטייל ווערט היינט ארויסגעטראגן

פאר'ן לאדזער קרייז-געריכט איז נעכטען געשטאנען א בעאמטער פון דער קראנקען-קאסע, וועלכער ווערט בעשולדיגט, אז אין די יאהרען 1924-25. בעת ער איז געווען לייטער פון דער רעטאקסאציע-אפטיילונג, האט ער אויסגענוצט זיין אמט צום שאדען פון דער קר.-קאסע.

צו דעם פראצעס זענען ארויסגערופען געווא- רען 19 עדות אלס עדות איז אויך ארויסגעטרא- טען דער וויצע-דירעקטאר פון דער קר.-קאסע ה' שוסטער.

דער אורטייל וועט ארויסגעטראגען ווערען היינט נאכמיטאג.

17-יעהריג מעדעל בעגאנגען זעלבסטמארד

(2) אין דער וואוינונג פון איהרע עלטערען, אויף נאוואק-גאס 16, איז בעגאנגען זעלבסטמארד די 17-יעהריגע אויגעניא וויעטשארקאווסקא.

די סיבות, וואס האבען דאס יונגע מעדעל געטריבען צו דעם פערצווייפעלטען שריט, זענען נישט בעוואוסט.

גנבות

(א) פון בעריל הירערס אייזען - געשעפט (זגערזשער 3) האבען גנבים צוגענומען סחורה פאר 400 זל.

אין יחיאל שייניאקס פארבעריי (פאלודניאווא 27) האבען זיך אריינבעקומען גנבים, און צוגענו- מען גארן פאר 700 זל.

געכאפט געווארען די אמת'ע „בעלי מלאכות"
מיט די „מאדערנסטע" מכשירים

(2) אויף וואולטשאנסקא גאס. האט א פאלי- ציי-פאטרול נעכטען פעהאלטען 2 פערדעכטיגע פערזאנען, וועלכע האבען געטראגען א וואליזע.

אין אויספארשונגס-אמט האט זיך ארויסגע- שטעלט, אז זיי זענען די פון לאנג-געזוכטע איינ- ברעכער רודאלף פעלדמאן און עריק וואסערמאן, וועלכע האבען שוין אויסגעפיהרט אין לאדז א רייה גנבות.

אין דער וואליזע האט מען געפונען די „מאדערנסטע" איינברוך-מכשירים.

היינט און פאלגענדע טעג!
ערשטע פוילישע קלאנג-קאמעדיע
געשאפען אויפ'ן גרונד פון מיליטער-לעבען לויט דער אינסצעניזאציע פון Ferdynand Goetl און גענעראל Wieniawa Długoszowski

אולאנער, אולאנער
וואוילע בחורים

הומאר! געלעכטער! וויצען!
אין די הויפטראלען:
Dymsza, Krukowski, Walter, Lenczewski, Frenkiel, Skonieczny, Pogorzelska, Marja Cheveau, Niemirzanka

דער זאל איז: שטארק בעהייצט.
אנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג – 12 א זייגער בייטאג
פאפולערע פרייזן פון די פלעצער.

נישט געלונגענע „דאלאר-טראנזאקציע" אין דער יודישער קרעדיט-באנק
ענדיגט זיך מיט 6 חדשים תפיסה

(2) אין דער קרעדיט-באנק (זאוואדזקא 11) איז אין נאיוטמבער פ. י. געקומען א יונגערמאן און געבעטען דעם קאסיר, ער זאל איהם אויסטוי- שען צוויי 50 דאלאר-שיינען אויף קליינע באנק- נאטען. די באנקנאטען האט אויסגעטוישט א קליענט, וואס איז גראד געקומען צאהלען מיט קליינע דאלאר-שטיקען.

בעת'ן ציילען, האט דערוויל יענער געמאכט לך מיט די צוויי 50-גער'ס. דא האט זיך ארויס- געשטעלט, אז אין דעם פעקעל פעהלט 38 דאלאר. מ'האט איהם נאכגעיאגט אבער נישט געכאפט.

מיט א צייט שפעטער האט מען איהם גע- כאפט אין ווארשא, און איז פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים תפיסה.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"
דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

מיט גרויס שפאנונג
דערווארט מען דעם זעלטענעם
טעאטער-אווענד
זונטאג, דעם 13 מערץ
דזשעק רעכטצייט

1) אין זיין גרויסער שלאגער-פיעסע,
וואו ער האט דעם שטארקסטען ערפאלג.
2) אין די בעסטע לידער
פון זיין רייכען רעפערטואר.
3) אין די אנציהענדסטע טענץ
פון זיין אריגינעלער טאנץ-קונסט.
4) ???

פרטים – מארגען.

פייערליכע ערעפנונג פון צעך
פון לאדזער האנדווערקער-יובילערען, זייגער-מאכער, גראווירער און גאלדשמידען

שבת צונאכט דעם 5 ד. ח. איז אין לאקאל פון צענטר. יוד. האנדוו. פערבאנד (פאלודניאווא 4) פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון צעך פון לאדזער האנדווערקער-יובילערן, זייגערמאכער, גראווירן און גאלדשמידער.

צו דער פייערונג זענען געקומען דער פרע- זידענט פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער זארושיצקי, פרעזעס פון דער האנדווערקער צענט- ראלע, לאוניק יאעל, פרעזעס פון האנדווערקער ראט מ. פיין, וויצע-פרעזעס פון צענט. האנדוו. פערבאנד, אינזש, זיעלינסקי. ווי אויך פארשטעהער פון אלע צעכען ביי דער צענטראלע ווי אויך פארשטעהער פון קריסטליכען יובילערן צעך ווי אויך די ראטמענער פון דער האנדווערקער-קאמער.

די פערזאמלונג עפענט דער פארשטעהער פון דער אינדוסטרי מאכט ה' ד. לוקאשיעוויטש, וועלכער לאדענט איין אלס פארזיצענדער פון דער פערזאמלונג ה' ראטמאן סענדאווסקי אלס סעקרע- טאר דיר. י. רעדליס.

די וואהלען האבען געגעבען פאלגענדען רעזולטאט: סטארשי מ. וועלנער, פאד-סטארשיס: י. מאלאוויטשיק, מ. קארנבלום און ז. פינקעל- שטיין. אין פערוואלטונג: ש. סענדאווסקי (ראטמאן פון האנדווערקער-קאמער) ס. פאזנאנסקי, ה. גור- פינקעל, מ. מיזעס. לייב יאסקאוויטש, ח. שאלעק, מ. ה. ליסאק, קאנד. י. טוגענדמאן, מ. לעווין י. יאקובאוויטש, א. רייטבערגער. רעוויזיאן-קא- מיסיע: א. מאזא, ר. טאלק, מ. ראזקא.

אין נאמען פון דער האנדווערקער-קאמער בעגריסט די פערזאמלונג דער פרעזידענט זאר- זשיצקי, לאוניק יאעל, בעגריסט די פערזאמלונג און ערקלערט דערביי, אז די צענטראלע האט מיט אלע מעגליכע מיטלען געוואלט דורכפיהרען צו א פעראייניגונג פון ביידע צעכען נאר דאס האט זיך נישט איינגעגעבען. ראטמאן מ. פיין גיט איבער א בעריכט פון די קאנפערענצען, וואס ער האט גערופען פון ביידע צדדים כדי צו פעראייניגען און נישט דערלאזען צו עפענען דעם נייעם צעך. און ווי עס ווייזט זיך אויס, איז נישט קוקענדיג, וואס די פארשטעהער פון נייעם צעך זענען אויף אלעם איינגעגאנגען, האט דאך דער צווייטער צד (זאוואדזקא 4) נישט דערלאזט צו א פעראייניגונג.

אינזש. זיעלינסקי בעגריסט די פערזאמלונג אין העברעאיש און פויליש. פרנס ראובן האפמאן בעגריסט די פערזאמלונג אינ'ם נאמען פון ציוניס- טישער ארגאניזאציע. נאכן בעגריסען פון די אלע פארשטעהער פון די קריסטליכע און יודישע צע- כען, האט די פערזאמלונג איינשטימיג אויסגע- וועהלט ראטמאן ש. סענדאווסקי אלס עהרען-פרע- זעס פון צעך – שפעט ביינאכט האט זיך די פער- זאמלונג געשלאסען.

בלוט, הויט און נערווען-קראנקע
דערנייעהכען דורכי געברויך פון נאטירליכען ביטערוואסער
Franciszka Józefa
געפרעגטע פערדייאונגס-פערהעלטנישען.
צו בעקומען אין אלע אפט קען און סקלאר-אפטעקען.

פון ציוניסטישען קאמיטעט

אויף דער לעצטער זיצונג פון ציוניסטישען קא מיטעט איז ארויסגעשוואומען דער פראיעקט פון איינארדנען א ציוניסטישען קלוב אין אונזער שטאט. די פראגע איז איבער-געגעבען געווארען א קאמיסיע.

דעריוף ווערט ארומגערעדט די פראגען אין צו- זאמענהאנג מיט דעם ראיאן - קאנפערענץ פון „תרבות" און דער אקציע פון פערשפרייטען דעם „סלע" און עס ווערט אויסגעוועהלט א ספעציעלע קאמיסיע.

צוליב דער זאמלונג לטובת דעם ארגאניזא- ציאנס-פאנד פון צ.ק. פון דער ציוניסטישער ארגא ניזאציע אין פוילען, וועלכע דארף אדורכגעפיהרט ווערען אין די נאהענסטע טעג מיט דער בעטייליגונג פון א פארשטעהער פון צענטראל-קאמיטעט, ווערט בעשלאסען אז אלע מיטגלידער פון ציוניסטישען קא מיטעט שטעלען זיך אין רשות פון דער דאזיגער אקציע.

דער דעלעגירטער פון „קרן היסוד" דירעקטאר- יום אין ירושלים ה' א. קאלאדני רעפערירט וועגען גאנג פון דער קה"י-קאמפיין אין לאדז און אפעלירט צו די ציוניסטישע עסקנים זיי זאלען צוהעלפען אין דער פעראנטווארטליכער ארבייט.

צולעצט ווערט בעשלאסען צו דעלעגירען אין עלטערן קאמיטעט פון די פעאייניגטע יוגענד ארגאני- זאציעס: „הרצליה", און „השומר הלאומי" די ה"ה מ. מרחיב און א. שטיין.

פון לעגיאן א. נ. פון פולק. בערעק יאסעלעוויטש

די טעג האט וויזיטירט דעם לעגיאן דער גע- נעראל אלשונא—ווילטשינסקי, וועלכער האט אויס- געדריקט זיין אנערקענונג פאר דער ארבייט פון לעגיאן און פאר זיין גוטער זעלנערישער האלטונג.

פון דער העברעאישער ביבליא- טעק „עבריה"

די העברעאישע ביבליאטעק „עבריה" ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (שרודמיעסקא 29) איז לעצטענס ווידער בערייכערט געווארען מיט א טראנספארט נייע ביכער פון די לעצטע אויסגאבען. די ביבליאטעק ענטהאלט א גרויסע צאהל ביכער פון אלע צווייגען פון דער העברעאישער ליטעראטור, צ. א. – א ספעציעלע אפטיילונג פאר דער יוגענד.

היינט — בערל לאקערס פאר- לעזונג אין פילהארמאניא

היינט, דינסטאג 8 אווענד, וועט דער מיט- גליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און פון דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ, ה' בערל לאקער, האלטען אין פילהארמאניע-זאל א פארלעזונג וועגען דער איצטיגער לאגע אין ציוניזם.

ה' לאקער איז געקומען אויף א פאר געצעהלטע טעג קיין פוילען, בכדי אויפצוקלערען פאר דער יודישער עפענטליכקייט דעם ווירקליכען מצב פון דער פאליטישער לאגע אין ציוניזם. וואס אינטערעסירט אזוי שטארק די יודישע מאסען. פון לאדז פאהרט ה' לאקער נאך קראקע און לעמבערג אויף א זעהר קורצע צייט, און דאן פאהרט ער צוריק אפ קיין לאנדאן.

פאפולארני טעאטער
פארשטעלונג פאר קינדער

מארגען, מיטוואך, 4 א זייגער נאכמיטאג וועט פארקומען א פארשטעלונג פאר קינדער פון די יו- דישע שולען. ס'ווערט געגעבען דאס העלישע מע- שה'לע „דער פערכשופטער פרינץ". די בילעטען זענען פון 50 גראשען אן.

ראדיא-פראגראם
דינסטאג, דעם 9 מערץ 1932

11,45 פרעסע-איבערזיכט, 11,58 צייטסיג- נאל, 12,10 גראמאפאן, 325 פארלעזונג, 3,45 געלד-בערזע און קאמוניקאט פאר פישער און שי- פער, 3 50 פראגראם פאר קינדער, 4,20 פארלע- זונג, 4.40 גראמאפאן, 5,10 פארלעזונג, 5,35 פארלעזונג, 6,50 פערשידענעס, 7,15 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער, 7,30 רעפערטואר, 7,45 ראדיא-פרעסע, 8.00 פעליעטאן, 8,15 קאנ- צערט, 9,55 טעכניש פאסטקעסטעל, 10,10 קאנ- צערט, 10,40 קאמוניקאטען, 10,50 טאנץ מוזיק.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13
(רוג זאכאדניא)

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויסערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם כיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גומענע האל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר ראקטאר בראכורעווינ בעזאמונגען זיכער דעם שווערסטן און געפעהר-ליכסטע ברוך. אויך פאר הולקערס לייטונגען מיט הייל-גארטען און אפא-ראטן פאר פערקרומטע פוס און פלאטפוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגס פון 9 ביז 1 בײטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבע-דינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש. פראפ. דר. י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם ה' דור. י. ראפאפארט, דעם ספעציאליסט פון דער הייל-ארטאפעדיע, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, דאנק איך הערצליך פאר'ן אפראטעווען מיין קינד פון א שווערער פערקריפלונג (פאראליזש פון די פיס) דורכ'ן פערלענגען א ספעציעלען הייל-ארטאפעדישען גארטעל לויט זיין מעטאדע.

דאס קינד איז איצט געזונד און גלייך.

(—) **Szklarowie.**

Dr. med.

H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32

עמפאנגס-שעה'ן 8 – 10, 12 2 און 5 – 8, זונטאג און יו"ט 9 – 1. פאר דאמען באזונדערער ווארטע זאל.

Doktór Łagunowski

Piotrkowska 70

i róg Traugutta

Tel. 181-83.

choróby skórne, weneryczne i moczopłciowe (Naświetlania promieniami Roentgena)

Przyjmuje od 8³⁰ do 9½ rano, od 1-ej do 2³⁰ pp. od 6 do 8³⁰ w., w niedzielę i święta od 10 r. do 1-ej p. p.

ENGLISH

פאראנפענגער און פארט-געשריטענע. קאנווערסא-ציע, ליטעראטור צו צוגענגליכע פרייזען

ערטיילט א פעהיגער פע-דאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר „Mir"

ווינטיג פאר שניידער-מייסטער

קאנפעקציאנערען און גאלאנטערי-סוחרים!

ביליגסטע קוועלע

פון שניידער-צודאטען און גאלאנטעריע

וויקטאריא, בעק
ערמעל-סאטין
קלאט און קארמען
קראזע און זשאנעטס
פערשידענע ליינווענט
וואלאשאנקע און מושלין
אטלאס און ראדאמעע
קאמגארן-סאטין, וואטאלין.

D.M.C. און C.B., זאטשאסקעס
גומי בענדער, ריפס און טאפט-באנד
פערשידענע קעהם, שטאפ-ביינוועל
ניי- און מאשין-נאדלען, אלעראלי גארן
גאלאנען, ספינקעס, אגראפקעס
פערלמוטער-קנעפ, זיידענע פאשמא
מאשין- און האנד-זייד, פאדפינקעס,
שנורא-וואדלעס א. אז. וו.

„Bazar Krawiecki"

אייגענטימער: מאראקא און קיניג

לאדז, נאוואמיעסקא 8, פראנט-געוועלב

פאר שניידער און סוחרים — ספעציעלער ראבאט!

— דורך — עברי 3 חדשים

פון א=ב ביז עברי און דאווענען דורך 3 חדשים ווערט געלערנט מיט קינדער פון 4 יאהר אן דורך מלמדים-ספעציאליסטען אין דעם בעוואוסטען רעליגיעזען

גן=ילדים ◆ פרעבעל=שולע ◆

ביים בית=ספר „תורה=ודת"

פל. וואלבאשטשי (נייע שטאט) 6

קינדער פון 4 ביז 8 יאהר ווערען אהיימגעפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.

איינשרייבונגען ווערען אנגענומען פון 11—1 מיטאג.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

הײנט און פאלגענדע טעג!

גרויזאמע אויטא-קאטאסטראפע! שעהנע לאנדשאפטן פון סיציליען!

דאס ערליכע ליבעס-פארל

MARIE BELL i JEAN MURAT

אין גרויסן, ערשטישען קלאנג-מייסטערווערק א. נ.

„אונזער איז די נאכט"

רעזשי פון בעריהמטען **HENRY ROUSELL**

פראכט און וואהנזין פון קארנאוואל!

אינטערנאציאנאלע אויטאמאביל-געיעגען!

אויסער'ן פראגראם: „דער געפעהרליכער גן=עדן"

דער זאל איז גוט בעהייצט.

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

Samochody

i motocykle używane

Kupno, sprzedaż, komis zamiana.

Auto-Agencja

Gdańska 82 tel.189-28

Dr. med. **REICHER**

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער=שוועכע=בעהאנדלונג

נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אווענד

זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בײטאג.

Dr. med **M. Lerner**

ספעציאליסט פאר קינדער=קראנקהייטען

זאכאדניא 64, טעל. 113=09

נעמט אן פון 3 - 5 נאכמ.

רעטשניצע

פון דאקטוירים - ספעציאליסטען

11 בזשעזשינער 11

טעלעפאן 137=63

ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליסטען וואלינסקי, זאלצוואסער, לוביטש, סלאבאדסקי, סערשנער, שיפמאן, שמירגעלד, שמערלאוווסקי

ווי אויך וויזיטען אין שטאט.

עלעקטריזאציע, אנאליזען, דענטיסטישער קאבינעט

צאהן-ארצט לאזשינסקא=סטאראפאלסקא

א בעראטונג ביים אויגען-דאקטאר נאר 3 זל.

יעדער איינציגער

האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"וו

צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191=00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

DR. MED. **J. LUBICZ**

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 183=17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

איינענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: אקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארטעלן א. אז. וו.

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

א רעמיזע פון 20 מעטער די לענג, 13 מעטער ברייט אין מיטעל-פונקט פון שטאט. — צו ערפאהרען אין אדמ. פון דער צייטונג. 1384

פערשידענעס

א קאמפלעטע האנדוועבערײ 9 זשאקארט-שטיהלע מיט מוסטערן פאר בעדע-ארטיקעל, זאווי א סעלפאקטאר 400 שפינדעל, א מאטאר 50.P.S, און א בוימוואלרייסערײ קאמפלעט צו פערקויפען. צו ערפאהרען טעל. 143 90. 1533

עס איז דא געלעגנהייטליך צו פערקויפען א שלאפצימער. צו בעזיכטיגען סקווערא 6, ביי צוקער ביז 5 נאכמיטאג. 1534

כ'נעהם אן רענדער צו ארבייטען אויף א 14-ער זשאקארד-מאשין. 24-ער און 32-ער צו ביליגע פרייזען. מלינארסקא 16, אסטראוויטש. 1542

Inkasent otrzyma stałą posadę za wypożyczeniem 500 złotych. Oferty skierować do administracji pod „Profit" 1556

Zaginiona została książeczka Kasy Chorych na imię Ch. Majer, Zgierska 21 za Nr. 737-98. Zwrócić takową pod wspomnianym adresem. 1540

ווארנונג! צו פלאטערירער, זילבערן אלערליי מעסער-געגענשטענדען, פלאטערירט שנעל, סאליד, ביליג. לינקאוסקי, פיעטריקאווער 120. 1560

עס איז נויטיג

א קוואליפיצירטע בינדע-נייהערין זוכט ארבייט קען אויך רעגאטען און שלייפלעך. פאמארסקא 26, פערשט. 1535

נויטיג א שוסטער-יונגעל אדער א שטעפער-יונגעל צו פילק-פאנטאפעל. קאנסטאנטינער 50, וואוינונג 6. 1532

נויטיג א שטעפער-געזעלען א גוטער ריכטע-ווער. פילסודסקיעגא 11, ריינשטיין. 1553

לאקאלען

א צימער צו פערמיטען פאר א פאר-פאלק, עווענטועל פאר 2 יונגעלייט מיט א בעזונדערען איינגאנג. קילינסקיעגא 96, ביי מינק. 1537

א צימער צו פערדינגען פון זאפארט דירעקט ביים ווירט אויף קאנסטאנטינער 58. צו ערפאהרען ביים הויז-וועכטער. 1548

א פראנט-קעלער-געוועלב אויף נאוואמיעסקא גאס איז פון זאפארט אוועקצוגעבען. צו ערפאהרען אין אדמ. פון דער צייטונג. 1550

Przyjmę 2-ch panów na mieszkanie za niskiem wynagrodzeniem przy lepszej rodzinie. Wiadomość: Pomorska 14, front II piętro, m. 4/5. 1552

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים=ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט=קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. **Z. Rakowski**

ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

11-טעז ליסטאפאד 9

קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין רעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11

„SANATO"

כירורגיש=וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער=קוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אופזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסאוו כירורגישע אפטיילונגפון ד"ר מעד. מ. קאנטאר.

אבאנעמענט-פרייז אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6—50 א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.

פאר'ן אינהאלט אין טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג ביים קאנטראלירט די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז פאר'ן טעקסט—18 גר. פערייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ —60 „ „ „ 4 „
נאר'ן טעקסט—12 „ „ „ —18 „ „ „ 8 „

ליניע דער שטעט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. טעלעגראנגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 32.